

Vejledning om økologiske fødevarer m.m.

juli 2006

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	7
1.1 Andre myndigheder, der administrerer økologireglerne	7
1.2 Læsevejledning.....	8
2. Anvendelsesområde	9
3. Mærkning	11
3.1 Sammensætning og forarbejdning	11
3.1.1 Tilsætningsstoffer og ingredienser, der ikke er af landbrugsoprindelse	13
3.1.2 Ikke-økologiske landbrugsingredienser	14
3.1.3 GMO og bestråling	15
3.2 Mærkning af fødevarer som økologiske	15
3.2.1 Vin fremstillet ud fra økologisk dyrkede druer.....	16
3.3 Mærkning med kontrolinstans	17
3.3.1 Udformning af mærkningen med kontrolinstans	17
3.3.2 Mærkning med kontrolinstans i detailvirksomheder	18
3.4 Mærkning med lotnummer ved løssalg af økologiske fødevarer i detailvirksomheder.....	19
3.5 Ø-mærket	19
3.5.1 Anvendelse af Ø-mærket på akvakulturprodukter	20
3.5.2 Øvrige bestemmelser om brug og gengivelse af Ø-mærket.....	21
3.6 EF-kontrolmærkning og EU-logo	21
3.7 Andre økologimærker	23
3.8 Anprisninger.....	23
4. Transport til slagting og slagting	25
5. Import.....	27
5.1 Import af økologiske fisk og akvakulturprodukter	28
6. Kontrol	29
6.1 Økologikontrollen i Danmark	29
6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper	30
6.1.2 Økologisk krydskontrol	31
6.2 Anmeldelse.....	31
6.2.1 Anmeldelse af tilberedning	31
6.2.1.1 Undtagelser i detailledet fra kravet om anmeldelse af tilberedning.....	32
6.2.2 Anmeldelsespligt ved import fra tredjelande	33
6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros	33

6.2.4	Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder mv.	34
6.2.5	Anmeldelsespligtige aktiviteter i tilknytning til primærproduktion	35
6.2.6	Anmeldelse af storkøkkener.....	36
6.3	Økologirapport.....	36
6.3.1	Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter.....	38
6.3.2	Modtagekontrol.....	38
6.3.2.1	Modtagekontrol ved import	39
6.3.3	Foranstaltninger ved slagting	39
6.3.4	Opbevaring af råvarer	40
6.3.5	Adskillelse ved tilberedning.....	40
6.3.5.1	Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning	41
6.3.6	Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning	41
6.3.7	Opbevaring af færdigvarer	42
6.3.8	Transport til og fra virksomheden.....	42
6.3.8.1	Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage.....	43
6.3.8.2	Særlige bestemmelser i forbindelse med transport/distribution.....	44
6.3.8.3	Transport af dyr.....	44
6.3.9	Dokumentation vedr. fødevarer mv., der modtages af virksomheden.....	45
6.3.9.1	Dokumentation for økologisk oprindelse.....	45
6.3.9.1.1	Dokumentation vedrørende partiet.....	46
6.3.9.1.1.1	Dokumentation vedrørende partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder	47
6.3.9.1.1.2	Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden	47
6.3.9.1.2	Dokumentation vedrørende leverandøren.....	48
6.3.9.1.2.1	Undtagelse fra kravet om dokumentation vedrørende leverandøren	49
6.3.9.1.3	Dokumentation ved import fra tredjelande	49
6.3.9.2	Øvrig dokumentation vedrørende råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer	49
6.3.10	Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden.....	51
6.3.10.1	Dokumentation vedr. detailsalg	51
6.3.11	Regnskab.....	52
6.3.11.1	Overordnede krav.....	52
6.3.11.2	Balanceopgørelser.....	53
6.3.11.2.1	Fastlæggelse af opgørelsesperioden.....	54
6.3.11.3	Nødvendige data til balanceopgørelser	54
6.3.11.3.1	Lagerbeholdning primo/ultimo	55

6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer	56
6.3.11.3.2.1 Indgående råvarer.....	56
6.3.11.3.2.2 Udgående råvarer	56
6.3.11.3.2.3 Indgående færdigvarer	57
6.3.11.3.2.4 Udgående færdigvarer.....	57
6.3.11.3.3 Vurdering af difference	58
6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning.....	58
6.3.11.5 Produktionsregistreringer.....	59
6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer	59
6.3.11.7 Hvad skal med i økologirapporten	60
6.3.12 Afvigelser fra de generelle krav for visse virksomhedstyper	60
6.3.12.1 Opbevaring og markedsføring en gros af ikke-færdigpakkede fødevarer	61
6.3.12.2 Opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer.....	61
6.3.12.3 Opbevaring en gros i forbindelse med transport.....	62
6.3.12.4 Markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering	62
6.3.13 Generel erklæring.....	63
6.4 Revision af økologirapporten.....	64
6.5 Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter	64
6.6 Detailvirksomheder der ikke skal anmeldes iht. økologireglerne.....	65
7. Ikrafttræden.....	67
Bilag 1	68
Bilag 2.....	70
Bilag 3.....	71

1. Indledning

Denne vejledning omhandler markedsføring og kontrol af økologiske fødevarer og foder med animalsk indhold, som er beregnet til hunde, katte og andre selskabsdyr (nonfood). Både fødevarer og nonfood vil i vejledningen samlet blive refereret til som *økologiske fødevarer*. Vejledningen er først og fremmest rettet mod virksomheder, der producerer økologiske fødevarer, samt fødevareregionerne. Vejledningen vil herudover kunne anvendes af personer, der måtte have en særlig interesse for økologireglerne.

Fødevarestyrelsen er myndighed på området.

Lovgivningen om økologiske fødevarer mv. findes i to regelsæt. De grundlæggende regler findes i *Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler*, herefter benævnt EU's økologiforordning, eller blot *økologiforordningen*. Økologiforordningen forudsætter, at der udarbejdes nationale regler på visse områder. Fødevarestyrelsen har derfor udstedt *Bekendtgørelse nr. 605 af 15. juni 2006 om økologiske fødevarer m.v.*, herefter kaldet *økologibekendtgørelsen*.

Økologireglerne er supplerende regler, der forudsætter, at den til enhver tid gældende fødevarelovgivning følges.

Reglerne i økologiforordningen og økologibekendtgørelsen kan inddeles i to hovedkategorier; regler om tilberedning, sammensætning, mærkning mv. og regler om kontrol.

Herudover skelner man i økologireglerne mellem fødevarer produceret af vegetabiliske økologiske produkter, f.eks. mel, frugt og grøntsager, og fødevarer produceret af animalske økologiske landbrugsprodukter, f.eks. mælk, kød og æg.

Opdelingen har betydning for tilsætningsstofområdet, hvor der endnu ikke er fælles regler for animalske fødevarer i EU. I økologibekendtgørelsen findes de danske regler for tilsætningsstoffer tilladt i animalske fødevarer i Danmark. Det forventes dog, at der bliver vedtaget fælles EU-regler på området i løbet af 2006.

Denne vejledning vil løbende blive opdateret, og ændringerne vil kunne ses på Fødevarestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk).

1.1 Andre myndigheder, der administrerer økologireglerne

Denne vejledning vedrører som nævnt økologiske fødevarer. Økologiske fødevarer er produceret på økologiske primærbedrifter, dvs. bedrifter, der producerer efter økologiforordningens regler om jordbrugs- og husdyrproduktion. Administration af og kontrol efter disse primærproduktionsregler varetages af Plantedirektoratet (se flere oplysninger på www.pdir.dk).

Direktoratet for FødevarerErhverv (se www.dffe.dk) administrerer støtteordninger til fremme af økologisk produktion og er sekretariat for det Økologiske Fødevareråd.

1.2 Læsevejledning

For at lette læsbarheden af vejledningen, er følgende forkortelser og udtryk anvendt:

Økologiforordningen: Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler.

Økologibekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 605 af 15. juni 2006 om økologiske fødevarer m.v.

Bekendtgørelse om økologisk akvakultur: Bekendtgørelse nr. 114 af 23. februar 2004 om økologisk akvakulturbrug

Importforordningen: Kommissionens forordning nr. 1788/2001/EF af 7. september 2001 om gennemførelsesbestemmelser til bestemmelserne for kontrolattesten for import fra tredjelande under artikel 11 i Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91.

Tredjelandslisten: Kommissionens forordning nr. 94/92/EØF af 14. januar 1992 om nærmere regler for indførsel fra tredjelande som omhandlet i forordning (EØF) nr. 2092/91, Bilag I.

Plantedirektoratets økologibekendtgørelse: Bekendtgørelse nr. 244 af 2. april 2004 om økologisk jordbrugsproduktion m.v.

Fødevarerloven: Lov nr. 526 af 24. juni 2005 om fødevarer m.m.

Fødevarerforordningen: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed.

Økologiske fødevarer: Udtrykket anvendes oftest med betydningen *fødevarer, der ønskes markedsført som økologiske* eller med henvisningen *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion*. Herudover dækker udtrykket også nonfoodprodukterne omfattet af økologibekendtgørelsens anvendelsesområde.

Håndtering: Enhver påvirkning af fødevarer. Eksempelvis er tilberedning omfattet. Opbevaring er ikke omfattet af håndtering, men det at flytte fødevarer rundt under opbevaring er omfattet.

2. Anvendelsesområde

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 1, 2 og 3
- Økologibekendtgørelsen: §§ 1 og 5
- Bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug: §§ 14-17

Denne vejledning vedrører kun virksomheder, der håndterer/markedsfører fødevarer og visse non-foodprodukter. Reglerne vedrørende økologiske primærbedrifter og disses forsyningsvirksomheder, såsom foderstof- og såsædvirksomheder, administreres af Plantedirektoratet.

Afgrænsningen af anvendelsesområdet for Fødevestyrelsens økologibekendtgørelse over til primærproduktion, reguleret i Plantedirektoratets økologibekendtgørelse, er nærmere beskrevet i afsnit 6.2.5. Herudover kan nævnes, at dyr, der er leveret til slagtning, i henhold til Fødevestyrelsens økologibekendtgørelse betragtes som fødevarer. Det betyder, at fra det tidspunkt, hvor dyrene bliver pålæst transportvognen på primærbedriften, er de omfattet af Fødevestyrelsens økologibekendtgørelse.

Når det gælder økologiske fødevarer, omfatter økologiforordningens anvendelsesområde fødevarer fremstillet af vegetabiliske og animalske landbrugsprodukter samt fødevarer, der *hovedsageligt* består af sådanne landbrugsingredienser.

Fødevestyrelsens økologibekendtgørelses anvendelsesområde er bredere end i EU's økologiforordning. Udover vegetabiliske og animalske fødevarer er således også medtaget foder med animalsk indhold, som er beregnet til hunde, katte og andre selskabsdyr (nonfood). I økologibekendtgørelsen har man imidlertid fastlagt, at nonfoodprodukterne også er underlagt økologiforordningen. Det betyder, at de regler, der gælder for de økologiske fødevarer, også gælder for nonfood. Når der i denne vejledning omhandles *fødevarer*, vil samme bestemmelser derfor gælde de nævnte nonfoodprodukter.

Økologiske fisk er reguleret i Bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug. Heri fremgår det, at tilberedning (herunder mærkning), opbevaring og markedsføring af økologiske fisk og fiskeprodukter skal ske i henhold til økologibekendtgørelsens regler herom. Dvs. når der i denne vejledning nævnes økologiske fødevarer, er økologiske fisk fremstillet i overensstemmelse med bekendtgørelsen om økologisk akvakulturbrug også omfattet. I de tilfælde, hvor der skelnes mellem animalske og vegetabiliske fødevarer, betragtes fisk på lige fod med øvrige animalske produkter.

Fødevarer, der markedsføres med angivelser, der giver indtryk af, at fødevarerne eller deres ingredienser er økologiske, er omfattet af økologilovgivningen. Eksempelvis kan nævnes angivelserne "øko" og "biodynamisk".

Jf. økologiforordningen er det overladt til medlemsstaterne i EU, at fastsætte regler om tilsætningsstoffer til animalske fødevarer. I økologibekendtgørelsen har Danmark derfor fastsat regler om hvilke tilsætningsstoffer, der må tilsættes denne kategori af fødevarer. Det forventes dog, at der vil blive fastsat fælles regler om tilsætningsstoffer i økologiforordningen i løbet af 2006.

Om en fødevare anses for at være en vegetabilisk henholdsvis animalsk fødevare afgøres af, om fødevaren helt eller overvejende er vegetabilisk eller animalsk, eller om den karakteristiske bestand-

del i fødevaren helt eller overvejende er vegetabilsk eller animalsk. Som eksempel kan nævnes fetaost i krydderolie, hvor lidt over halvdelen kan være vegetabilsk, men hvor den karakteristiske bestanddel er animalsk. Fetaost i krydderolie betragtes derfor som en animalsk fødevarer.

Udover de specielle økologiregler skal økologiske fødevarer overholde den almindelige fødevarerlovgivning om mærkning, forarbejdning mv. og økologiske virksomheder skal overholde den almindelige fødevarerlovgivning om autorisation, indretning, hygiejne mv.

3. Mærkning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 5 og 10 samt Bilag V og VI
- Økologibekendtgørelsen: §§ 3, 11 og 12 samt Bilag 1

Mærkningsreglerne i økologilovgivningen omfatter både bestemmelser om sammensætning og brug af tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer. Herforuden er der bestemmelser om, hvordan der må mærkes med, at fødevarerne er økologiske, bestemmelser om mærkning med kontrolinstans, bestemmelser om brugen af det særlige EU-logo og det danske Ø-mærke mv.

3.1 Sammensætning og forarbejdning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 3, litra a-c; Artikel 5, stk. 5a, litra a, b og d; Bilag VI, Del A og C
- Økologibekendtgørelsen: § 3 samt Bilag 1

For at en forarbejdet fødevarer kan kaldes økologisk, skal reglerne vedrørende sammensætning og forarbejdning overholdes.

Som udgangspunkt skal økologiske fødevarer bestå af økologiske ingredienser. Det er dog tilladt at anvende visse ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse samt visse ingredienser, der ikke er af landbrugsoprindelse, herunder tilsætningsstoffer. Listerne over disse stoffer og ingredienser er anført i henholdsvis Bilag VI, Del A og C, i økologiforordningen og Bilag 1, Del A, i økologibekendtgørelsen. For petfood med animalsk indhold gælder økologibekendtgørelsens Bilag 1, Del B, i stedet for Bilag 1, Del A.

Mht. hvilke forarbejdningsmetoder, der er tilladt ved fremstillingen af økologiske fødevarer, er dette reguleret ved, at der er udarbejdet lister over hvilke stoffer og produkter, der må anvendes til hjælp under forarbejdningen. Disse lister findes i økologiforordningens Bilag VI, Del B, og i økologibekendtgørelsens Bilag 1, Del C. Herforuden er der forbud mod brug af genetisk modificerede organismer, og produkter afledt af sådanne organismer, samt bestråling (se afsnit 3.2). Brugen af rent fysiske forarbejdningsmetoder er derimod ikke reguleret, og det betyder, at eksempelvis homogenisering er tilladt.

Del A, B og C i Bilag VI i økologiforordningen har alt i alt følgende indhold:

- Del A omfatter de tilladte ingredienser, der ikke bliver regnet med som ingredienser af landbrugsoprindelse, bl.a. tilsætningsstoffer, salt og vand.
- Del B er en liste over de tekniske hjælpestoffer mv., der er tilladt ved fremstilling af økologiske fødevarer.
- Del C er en liste over de landbrugsingredienser, det er tilladt at bruge på ikke-økologisk form, idet det er vurderet, at de ikke findes i tilstrækkelig mængde på økologisk form.

Bilag VI, Del A og B, i økologiforordningen er gældende for *vegetabiliske* fødevarer, og Bilag 1, Del A og B, i økologibekendtgørelsen er gældende for *animalske* fødevarer hhv. petfood, indtil området for fødevarernes vedkommende er fuldt harmoniseret¹⁾. Opdelingen er vist i skemaet herunder.

	Ikke-økologiske landbrugsingredienser	Tilsætningsstoffer m.v.	Tekniske hjælpestoffer m.v.
Vegetabiliske økologiske fødevarer	Forordningens Bilag VI C	Forordningens Bilag VI A	Forordningens Bilag VI B
Animalske økologiske fødevarer og petfood		Bekendtgørelsens Bilag 1 A eller B	Bekendtgørelsens Bilag 1 C

Hvis en fødevarer er sammensat af både vegetabiliske og animalske ingredienser, henvises dels til de generelle regler med hensyn til hvilke tilsætningsstoffer, der må være enten i de enkelte ingredienser eller i det færdige produkt (se bl.a. afsnittet i Positivlisten om overførsel) og dels til lister over de tilladte stoffer i henholdsvis økologiforordningens Bilag VI og – indtil harmonisering – økologibekendtgørelsens Bilag 1.

Del C i økologiforordningens Bilag VI er gældende for både vegetabiliske og animalske økologiske fødevarer.

Del A, B og C i Bilag VI i økologiforordningen revideres ca. hvert andet år af EU-kommissionen i samarbejde med medlemslandene. Når en ny runde igangsættes, anmoder Fødevarestyrelsen erhvervs- og forbrugerorganisationer om forslag til ændringer. Et forslag om optagelse af stoffer eller ingredienser skal indeholde begrundelser, der viser, at stofferne/ingredienserne opfylder de fastsatte betingelser i Kommissionens forordning nr. 207/93²⁾. Virksomheder og organisationer kan også løbende indsende forslag, som vil blive taget med i betragtning ved den følgende forhandlingsrunde.

Hvis der ønskes anvendt en landbrugsingrediens, der ikke er medtaget i Bilag VI, Del C, er der mulighed for, at medlemslandene kan give en midlertidig tilladelse i henhold til ovennævnte forordning nr. 207/93, i første omgang for 3 måneder og efterfølgende for 3 x 7 måneder. Dvs. der er mulighed for at give tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser i samlet set 24 måneder. For hver gang, der gives en tilladelse, skal den sendes til notifikation i alle medlemslande i EU. Et medlemsland har således mulighed for at meddele, at den pågældende ingrediens kan fås økologisk fra dette land. Efter de 24 måneder kan den pågældende ingrediens kun anvendes, hvis et

¹⁾ Efter harmoniseringen vil Del A og B i økologiforordningen også omfatte tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer til de animalske fødevarer, men dog ikke petfood.

²⁾ Kommissionens forordning nr. 207/93 af 29. januar 1993 om fastlæggelse af indholdet af bilag VI til Rådets forordning nr. 2092/91/EØF og om gennemførelsesbestemmelser til artikel 5, stk. 4, med senere ændringer.

medlemsland foreslår den optaget på økologiforordningens Bilag VI, Del C, og fortsat notificerer for hver ny 7 måneders forlængelse.

3.1.1 Tilsætningsstoffer og ingredienser, der ikke er af landbrugsoprindelse

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 3, litra c, samt Bilag VI, Del A
- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 3, litra c, samt Bilag VI, Del A

Selv om økologiske fødevarer som udgangspunkt skal bestå af landbrugsingredienser, så er der visse typer af ingredienser, der ikke stammer fra landbruget, og som er nødvendige at anvende i forarbejdede fødevarer. Det er i indledningen til økologiforordningens Bilag VI defineret, hvilke ingredienser det er.

Ved ingredienser, der ikke er af landbrugsoprindelse, forstås:

- Tilsætningsstoffer
- Aromaer
- Vand og salt
- Mikroorganismepræparater
- Mineraler (herunder sporelementer), vitaminer, aminosyrer og andre nitrogenforbindelser.

Det er imidlertid kun ingredienserne, der specifikt er listet i økologiforordningens Bilag VI, Del A, samt økologibekendtgørelsens Bilag 1, Del A, eller for petfood Del B, som må anvendes.

Der angives ikke i økologireglerne en entydig grænse for, hvor meget mængden af ingredienser, der ikke er af landbrugsoprindelse, må udgøre af en økologisk fødevarer. Der står dog i økologiforordningen, at et økologisk produkt "*hovedsageligt* består af én eller flere ingredienser af vegetabilsk og/eller animalsk oprindelse".

Det betyder som udgangspunkt, at et produkt skal bestå af mindst 50 % økologiske ingredienser (disse vil naturligvis altid være af landbrugsoprindelse), hvilket vil sige under 50 % ingredienser af ikke-landbrugsoprindelse. F.eks. skal økologisk urtesalt indeholde over 50 % økologiske urter, og under 50 % salt. I tilfælde, hvor en fødevarer type altid indeholder over 50 % ingredienser af ikke-landbrugsoprindelse, vil fødevarer lovens bestemmelser om ikke vildledende markedsføring også være af betydning for, om fødevarer kan forhandles som økologisk. Dette er således baggrunden for, at øl og visse sodavand, hvor hovedparten er vand, alligevel er mulige at markedsføre som økologiske.

Det er alene listerne i økologireglerne over tilladte tilsætningsstoffer, der afgør hvilke tilsætningsstoffer, der må anvendes i økologiske fødevarer. Det er således underordnet, om tilsætningsstofferne er fremstillet ud fra økologiske landbrugsingredienser, hvis der pr. definition er tale om et tilsætningsstof. Når det derimod skal afgøres i hvilke fødevarer grupper, tilsætningsstoffet er tilladt og hvilken mængde, det er tilladt i, skal de generelle regler for tilsætningsstoffer overholdes, med mindre der er fastsat yderligere restriktioner i økologireglerne.

Farvestoffer er ikke tilladt i økologiske fødevarer, da ingen farvestoffer er optaget på listerne over tilladte tilsætningsstoffer. Ekstrakter af farvende fødevarer betragtes som farvestoffer, hvis de tilsættes alene for at give farve i en fødevarer, og hvis der endvidere er sket en selektiv ekstraktion af pigmenter i forhold til de ernæringsmæssige eller aromatiske bestanddele.

Sødestoffer er ikke tilladt i økologiske fødevarer.

Hvis et bærestof, der anvendes til tilsætningsstoffer, er en landbrugsingrediens, skal det være økologisk. Hvis bærestoffet er et tilsætningsstof, skal det være tilladt i henhold til listerne over tilladte ikke-økologiske ingredienser.

I animalske økologiske fødevarer er aromaer ikke tilladt. I vegetabiliske økologiske fødevarer er kun naturlige aromastoffer og naturlige aromapræparater tilladt. Simple ekstrakter, æteriske olier eller oleoresiner af fødevarer, hvor der ved fremstillingen ikke er sket en selektiv opkoncentrering af enkeltstoffer, betragtes ikke som aromapræparater, men som fødevarer ingredienser. Sidstnævnte må således anvendes, såfremt de er økologiske.

Aromaer, mikroorganismepræparater, enzympræparater og tilsætningsstoffer, herunder vitaminer, som er tilladt iht. økologireglerne, og som selv har et indhold af tilsætningsstoffer tilladt iht. den generelle fødevarerlovgivning, men ikke i henhold økologireglerne, kan anvendes i økologiske fødevarer. Hvis der anvendes tilsætningsstoffer som *bærestoffer* til tilsætningsstoffer til vegetabiliske fødevarer, skal disse bærestoffer dog være optaget på økologiforordningens Bilag VI A.

3.1.2 Ikke-økologiske landbrugsingredienser

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 3, litra b, og Bilag VI, Del C

I forarbejdede økologiske fødevarer skal alle ingredienser af landbrugsoprindelse som udgangspunkt være økologiske. De forarbejdede økologiske fødevarer kan dog indeholde visse ikke-økologiske landbrugsingredienser. Listen over disse ingredienser er anført i Bilag VI, Del C, i økologiforordningen, og ingredienserne er inddelt i henholdsvis uforarbejdede vegetabiliske produkter, forarbejdede vegetabiliske produkter og animalske produkter. Listen er fastlagt ud fra, hvilke ingredienser det ikke er muligt at få i tilstrækkelig mængde på økologisk form.

Uforarbejdede vegetabiliske ikke-økologiske landbrugsingredienser defineres som "enkeltprodukter fra landbruget og produkter fremstillet heraf ved hjælp af afvaskning, rensning, varmebehandling og/eller mekaniske processer og/eller fysiske processer, som formindsker produktets vandindhold."

Ved forarbejdede vegetabiliske ikke-økologiske landbrugsingredienser forstås, at der er foretaget en yderligere forarbejdning end f.eks. tørring.

Det betyder, at hvis en ikke-økologisk ingrediens, som f.eks. uforarbejdet kolanød, er tilladt, er kolaekstrakt ikke automatisk tilladt, med mindre ekstrakten er anført under forarbejdede vegetabiliske ikke-økologiske landbrugsingredienser.

3.1.3 GMO og bestråling

Lovgivning

Vedr. GMO

- Økologiforordningen: Artikel 4, nr. 12, 13 og 14; Artikel 5, stk. 3, litra h; Artikel 5, stk. 5a, litra I; Bilag VI, Del A, pkt. A.4 samt Bilag VI, Del B, sidste afsnit

Vedr. bestråling

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 3, litra e samt Artikel 5, stk. 5a, litra f

Ifølge økologiforordningens artikel 5 er der ved fremstillingen af økologiske fødevarer et generelt forbud mod anvendelse af genetisk modificerede organismer (GMO) og anvendelse af ingredienser og hjælpestoffer, der er fremstillet på grundlag af GMO'er. En virksomhed skal kunne dokumentere, at anvendte råvarer, ingredienser og hjælpestoffer ikke er fremstillet ved brug af GMO (se også afsnit 6.3.9.2).

Forbudet gælder, uanset om genetisk modificeret materiale kan påvises i de pågældende produkter eller ej. Dvs. at eksempelvis enzymer og andre fermenteringsprodukter, fremstillet af genetisk modificerede mikroorganismer, ikke må anvendes ved fremstillingen af økologiske fødevarer eller deres ingredienser, uanset om GM-materiale kan påvises i de pågældende enzymer.

Der henvises i øvrigt til *Vejledning om genetisk modificerede fødevarer*, inklusiv rettelser, på www.fvst.dk, hvori også GMO-forbudet i økologiske fødevarer, samt kontrolforanstaltningerne i den forbindelse, er omhandlet.

Økologiforordningen forbyder endvidere anvendelse af ioniserende stråling ved fremstilling af økologiske fødevarer og deres ingredienser.

3.2 Mærkning af fødevarer som økologiske

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 1; Artikel 5, stk. 3; Artikel 5, stk. 5a

Uforarbejdede økologiske fødevarer, dvs. fødevarer frembragt ved økologisk jordbrugsproduktion, kan mærkes som økologiske i varebetegnelsen.

De forarbejdede økologiske fødevarer kan inddeles i to grupper, i forhold til hvor stor en del af produktets landbrugsingredienser der er økologiske. For begge grupper af forarbejdede fødevarer gælder, at reglerne om forarbejdning og sammensætning, jf. afsnit 3.1, skal overholdes.

- Forarbejdede fødevarer, hvor mindst 95 % af landbrugsingredienserne er økologiske.
- Forarbejdede fødevarer, hvor mindst 70 % af landbrugsingredienserne er økologiske.

For fødevarer, hvor mindst 95 % af landbrugsingredienserne er økologiske, gælder, at disse må kaldes økologiske i varebetegnelsen. Herudover skal det tydeligt fremgå af enten ingredienslisten eller varebetegnelsen hvilke ingredienser, der er økologiske. Se sidste del af dette afsnit.

Fødevarer, hvor under 95 % af landbrugsingredienserne er økologiske, men mindst 70 % af landbrugsingredienserne er økologiske, må ikke kaldes økologiske i varebetegnelsen. De skal derimod mærkes med en særskilt deklaration på følgende form: "X % af ingredienserne af landbrugsoprintelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion". Herudover skal det fremgå af ingredienslisten hvilke ingredienser, der er økologiske. Sådanne fødevarer betegnes som "70 %-produkter".

For fødevarer med under 70 % økologiske landbrugsingredienser, må brugen af økologiske ingredienser i fødevaren ikke anpriser – heller ikke i ingredienslisten.

Med hensyn til beregning af, hvor stor en procentdel af ingredienserne af landbrugsoprintelse, der er økologiske, henvises til Kommissionens retningslinjer for beregning af ingredienser, der stammer fra økologisk landbrug. Retningslinjerne er at finde på Fødevarestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk). Der skal dog gøres opmærksom på, at beregningseksemplerne er af ældre dato, og derfor baseret på afgørelsen af, om produktets ingredienser af landbrugsoprintelse udgøres af mindst 50 % økologiske ingredienser. Tilladelsen til mærkning af produkter med et indhold på mindst 50 % økologiske landbrugsingredienser, udløb 31. december 1997. Beregningseksemplerne illustrerer dog fint, hvordan man beregner i forhold til f.eks. vandindhold.

I forarbejdede økologiske fødevarer, der er sammensat af flere ingredienser, skal der, jf. ovenfor, enten stå økologisk ud for de enkelte økologiske ingredienser i ingredienslisten, eller det skal i varebetegnelsen nævnes, hvilke ingredienser, der er økologiske. Som eksempel kan nævnes, at hvis varebetegnelsen er "økologiske frikadeller", skal der stå økologisk ud for hver af de økologiske ingredienser, f.eks. ud for svinekød, æg, mælk, mel og peber i ingredienslisten. Dette gælder også, selvom alle ingredienserne er økologiske.

Denne form for mærkning er mulig at angive med * ud for hver økologisk ingrediens, hvis der i umiddelbar nærhed er anført, at * = økologisk.

Økologiske fødevarer må i øvrigt ikke indeholde en ingrediens, der er tilsat både som økologisk og ikke-økologisk ingrediens. Det skal forstås på den måde, at det f.eks. ikke er tilladt at anvende henholdsvis økologisk tidselolie og ikke-økologisk tidselolie i samme produkt.

3.2.1 Vin fremstillet ud fra økologisk dyrkede druer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag VI, Generelle principper, 1. afsnit

Vin kan ikke kaldes økologisk, da økologiforordningens lister over tilladte ikke-økologiske ingredienser og hjælpestoffer ikke gælder ved vinfremstilling, og det derfor vil være vildledende. Vin kan dog forhandles mærket med "Vin fremstillet ud fra økologisk dyrkede druer" i et felt, der er adskilt fra den obligatoriske mærkning af vinen. Tilsætningsstoffer og hjælpestoffer til fremstilling af vin, herunder altså også økologisk vin, reguleres af vinforordningerne.

3.3 Mærkning med kontrolinstans

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5, stk. 1, litra d; Artikel 5, stk. 3, litra g; Artikel 5, stk. 5a, litra h og Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 7, litra c
- Økologibekendtgørelsen: § 11 og Bilag 4

Ifølge økologiforordningens artikel 5 skal økologiske produkter mærkes med navnet og/eller kodennummeret på den kontrolinstans, som har stået for kontrollen hos virksomheden, der senest har tilberedt produktet, dvs. f.eks. mærket det som økologisk. Se i øvrigt afsnit 6.2.1 vedr. definitionen af "tilberedning".

Herudover skal der altid ved transport af økologiske fødevarer fra økologikontrollerede virksomheder i EU til andre virksomheder mærkes med navnet og/eller kodennummeret på leverandørens kontrolinstans, jf. økologiforordningens Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 7. Mærkningen kan enten foretages på transportemballagen eller på et dokument, der entydigt kan relateres til partiet. Se også afsnit 6.3.8.

Det er altid den kontrolafdeling, der kontrollerer virksomheden, hvor varen *fysisk* tilberedes/håndteres, der skal anføres. Dette gælder også selvom tilberedningen/håndteringen sker som lønarbejde eller i en særskilt anmeldt afdeling, jf. afsnit 6.2.4.

Ovennævnte krav til mærkning med kontrolinstans gælder alle fødevarer, der markedsføres under henvisning til den økologiske produktionsmetode. Dvs. både fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, og fødevarer, der mærkes *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion*, jf. afsnit 3.2.

3.3.1 Udformning af mærkningen med kontrolinstans

Det er op til det enkelte EU-land at beslutte, om den obligatoriske mærkning med kontrolinstans skal indeholde navn og/eller kodennummer. I Danmark er det besluttet, at der skal mærkes med et kodennummer. Valgfriheden i EU-reglerne betyder, at varer fra de øvrige EU-lande ikke nødvendigvis er mærket med et kodennummer, men evt. med navnet på den pågældende kontrolinstans.

Virksomheder, der er omfattet af kontrol i henhold til den danske økologibekendtgørelse, skal ifølge bekendtgørelsens § 11 mærke med kodennummeret for den lokale fødevareregions kontrolafdeling. Kodennummeret, der er på formen DK-Ø-X, hvor X er et afdelingsspecifikt tal, fremgår af økologibekendtgørelsens Bilag 4.

Udover den obligatoriske mærkning med kodennummeret kan angivelsen af kodennummeret frivilligt indledes med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Det er herudover frivilligt at mærke med kontrolmyndighedens navn indledt med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Myndighedens navn må imidlertid ikke anvendes uden den forklarende tekst, da det er vigtigt, at der ikke sås tvivl om, at angivelse af myndigheden alene har med den økologiske kontrol at gøre, og ikke gælder den almindelige fødevarekontrol.

Dette betyder, at oplysninger om kontrolinstans skal angives på en af følgende måder:

DK-Ø-1

Økologikontrolmyndighed: DK-Ø-1

Økologikontrolmyndighed: Fødevareregion Nord, Kontrolafdeling Aalborg, DK-Ø-1

Også ved eksport skal kodennummeret angives. Her vil det dog være op til importlandet, dvs. importtøren, at afgøre, *hvorledes* DK-Ø-X skal fremgå/præsenteres. Kodennummeret kan evt. ledsages af en forklarende tekst i overensstemmelse med modtagerlandets retningslinjer herfor.

Der er i øvrigt ikke fastsat særlige regler om placering eller skrifttyper i forbindelse med mærkning med kontrolinstans. Fødevarerlovgivningens bestemmelser om ikke-vildledende mærkning skal dog overholdes. Angivelsen må eksempelvis ikke fremhæves på en måde, der kan give forbrugeren anledning til at tro, at det pågældende produkt har en højere økologisk status, end det er tilfældet, f.eks. hvis det er et "70%-produkt" (dvs. et produkt, der ikke kan kaldes økologisk i varebetegnelsen, jf. afsnit 3.2).

3.3.2 Mærkning med kontrolinstans i detailvirksomheder

Ved detailsalg betyder ovennævnte bestemmelser, at alle markedsførte økologiske fødevarer – ikke kun de færdigpakkede – skal være forsynet med oplysninger om kontrolinstansen for den virksomhed, der senest har stået for tilberedningen, dvs. i praksis økologimærkningen, af fødevareren. En undtagelse er dog fødevarer, der er importeret færdigpakkede fra lande uden for EU, og som ikke er tilberedt yderligere i EU.

Kommissionen offentliggør med mellemrum en liste med navn og kodennummer på de kontrolinstanser, som er godkendt/udpeget til at udføre økologikontrollen i de enkelte EU-lande. På Fødevarestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk/) vil der være et link til den senest offentliggjorte liste.

Hvis der er tale om løssalg omfattet af økologikontrol – f.eks. salg af uemballerede brød fra en detailbager, der økologikontrolleres, fordi der inden salget foretages en tilberedning – kan oplysningen om kontrolinstansen gives ved en generel skiltning med henvisning til de pågældende økologiske fødevarer. F.eks.:

"Vi forhandler følgende økologiske brød:

Økologisk markbrød

Økologisk bondebrød

Økologisk kernebrød

Økologikontrolmyndighed: DK-Ø-1"

Ved løssalg, der *ikke* er omfattet af økologikontrol, dvs. hvor f.eks. en grønhandler køber en kasse æbler, åbner kassen og herfra sælger æblerne i løs vægt, vil der normalt allerede være mærket med en økologikontrolinstans på kassen – nemlig den instans, der stod for kontrollen hos virksomheden, der pakkede æblerne. Er dette ikke tilfældet, dvs. at oplysningen i stedet fremgår af det dokument, der fulgte varen, skal oplysningen gives mundtligt på anmodning. Der må ved et sådant løssalg ikke

herudover foretages en skiltning/mærkning med kontrolinstans, idet dette vil kunne give det fejlagtige indtryk, at løssalget er omfattet af økologibekendtgørelsens kontrolordning. Se også afsnittene 3.4 og 6.2.1.1.

3.4 Mærkning med lotnummer ved løssalg af økologiske fødevarer i detailvirksomheder

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 6, stk. 3

Detailvirksomheder, der ikke er omfattet af anmeldelseskravet i økologibekendtgørelsen, jf. afsnit 6.2.1.1, skal ved salg af økologiske fødevarer i løs vægt mærke med lotnummeret på det modtagne parti af de pågældende fødevarer. Der skal dog ikke mærkes med lotnummer, hvis de økologiske fødevarer ved løssalget ikke adskilles fra den emballage, hvori de er modtaget, og hvoraf det bl.a. fremgår, at varerne er økologiske.

Eksempelvis vil en grønthandler, der køber en økologimærket kasse med æbler, og sælger æblerne fra den åbnede kasse, ikke skulle mærke med lotnummer. Bliver æblerne derimod adskilt fra kassen, f.eks. fyldt over i en kurv, før de udbydes til salg, skal der mærkes med lotnummer³⁾.

Mærkningen med lotnummer skal tydeligt referere til de forhandlede fødevarer, men samtidig være tydeligt adskilt fra oplysninger henvendt til forbrugeren. Dette skyldes, at kravet om mærkning med lotnummer er beregnet på myndighedernes kontrol. Lotnummeret skal således være med til at sikre, at fødevareregionerne stikprøvevist kan kontrollere oprindelsen af økologiske fødevarer, der forhandles i løssalg. Kravet om, at mærkningen med lotnummeret skal adskilles fra den øvrige mærkning, skyldes endvidere, at lotnummeret eksempelvis kan indeholde en datoangivelse, som eventuelt vil kunne vildlede forbrugeren.

En måde at mærke med lotnummeret på, kan f.eks. være at anvende bagsiden af et skilt ved de pågældende fødevarer. Der henvises endvidere til afsnit 6.6 vedr. kravene til dokumentation for de indkøbte økologiske fødevarer.

3.5 Ø-mærket

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 12 og Bilag 5
- Bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug: § 17

Det danske økologikontrolmærke (Ø-mærket) kan frivilligt anvendes på økologiske fødevarer, hvis den seneste tilberedning af fødevarerne er sket under den danske økologikontrolordning. Ø-mærket kan desuden anvendes på nonfoodprodukter omfattet af økologibekendtgørelsen samt økologiske

³⁾ Lotnummeret vil ifølge Bekendtgørelse nr. 1095 af 15/11/2004 om mærkning m.v. af fødevarer altid skulle fremgå af enten mærkning eller følgedokumenter ved indkøb en gros af fødevarer.

laksefisk og ål, opdrættet i overensstemmelse med bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug. Betingelserne for at anvende Ø-mærket, udover at produktet skal være tilberedt under den danske kontrolordning, er, at EU-regler og danske regler overholdes. Mærkning med Ø-mærket betragtes som en tilberedning.

Ø-mærkede fødevarer skal, ud over de generelle krav til fødevarer, der kan mærkes som økologiske i varebetegnelsen, overholde de særlige danske bestemmelser i økologibekendtgørelsens Bilag 1 vedrørende tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer mv. til animalske fødevarer (- indtil reglerne er harmoniseret på EU-plan). Dette gælder også, såfremt der er tale om animalske forarbejdede fødevarer eller ingredienser, der indføres til Danmark.

Såfremt der ikke findes fælles EU-økologiregler eller danske økologiregler for produktion hhv. tilberedning af visse fødevarer, kan disse ikke Ø-mærkes.

Ø-mærket kan kun anvendes på produkter, der kan mærkes som økologiske i varebetegnelsen, jf. afsnit 3.2. Dvs. Ø-mærket kan ikke anvendes på "70 %-produkter" og heller ikke på fødevarer, der stammer fra arealer, der er under omlægning til økologisk jordbrug.

Vin fremstillet ud fra økologisk dyrkede druer kan ikke Ø-mærkes, idet vin ikke kan kaldes økologisk, jf. afsnit 3.2.1.

3.5.1 Anvendelse af Ø-mærket på akvakulturprodukter

Udenlandsk producerede økologiske laksefisk og europæisk ål, dvs. de fisketyper, som er omfattet af den danske bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug, kan Ø-mærkes, når

- fiskene, eller produkterne heraf, er produceret og tilberedt efter regler, der vurderes at være tilsvarende de i bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug fastsatte regler om økologisk produktionsmetode, samt
- kontrolleret under kontrolordninger, hvis effektivitet svarer til effektiviteten af de kontrolforanstaltninger, der er beskrevet i artikel 8 og 9 i økologiforordningen

Ansøgning om at få vurderet, om de anvendte regler svarer til de danske hhv. EU-reglerne, skal indsendes til den lokale fødevareregion.

Andre akvakulturprodukter end laksefisk og europæisk ål, kan ikke mærkes med Ø-mærket. Dog kan sådanne produkter, markedsføres som økologiske, hvis de indføres fra andre EU-lande, hvor produkterne lovligt kan markedsføres som økologiske.

Hvis en dansk virksomhed f.eks. ønsker at ompakke økologiske rejer indført fra Sverige (dvs. rejer, der i Sverige lovligt kan markedsføres som økologiske), vil virksomheden, der ompakker, skulle underlægges økologikontrol og produktet påsættes det tilhørende danske kontrolkodennummer. Produktet ville kunne mærkes som økologisk, men ikke Ø-mærkes.

Hvis de økologiske rejer skal indgå i en økologisk færdigret, kan produktet, såfremt de økologiske rejer sammen med eventuelle ikke-økologiske landbrugsingredienser udgør mindre end 5 % af den samlede mængde landbrugsingredienser (økologiske og ikke-økologiske), mærkes med Ø-mærket.

3.5.2 Øvrige bestemmelser om brug og gengivelse af Ø-mærket

Ø-mærket kan anvendes på både detail- og engroseballager.

Det er kun erhvervsdrivende, som tilbereder fødevarerne under kontrolordningen, der kan sætte Ø-mærket på fødevarerne. Det betyder, at eksempelvis detailvirksomheder, der sælger fødevarer i løs vægt, ikke selv må påsætte Ø-mærket på skilte og lignende. Dog kan der ved detailforhandling af færdigpakkede økologiske fødevarer eller evt. fødevarer i løs vægt, der i *forvejen* er individuelt mærket med Ø-mærket, anvendes Ø-mærket i skiltning og reklame i umiddelbar nærhed af disse fødevarer, f.eks. ved hyldekanter.

Desuden kan autoriserede økologiske jordbrugsbedrifter, der sælger økologiske fødevarer direkte fra bedriften, mærke disse med Ø-mærket uanset om fødevarerne tilberedes.

Ø-mærket må ikke anvendes som generelt blikfang i forbindelse med skiltning eller reklame på f.eks. gadeskilte, varebiler, bagrudestreamers, vinduesdekorationer eller beklædning, idet der her ved kan være risiko for vildledning. Ø-mærket kan dog anvendes på skiltning mv., når der er tale om indslag i generiske kampagner, og såfremt der er en tydelig reference til fødevarer, der kan Ø-mærkes iht. økologireglerne. Det vil altid være en forudsætning, at der ikke er risiko for vildledning – dvs. kampagnematerialet må eksempelvis ikke via placeringen kunne opfattes som en reference til fødevarer, der ikke kan Ø-mærkes.

I reklame- eller kampagnemateriale for Ø-mærkede fødevarer kan Ø'et med krone anvendes uden tekst, hvis hele Ø-mærket er gengivet i umiddelbar sammenhæng.

Ø'et med krone uden tekst kan anvendes på æg eller ostevoks eller som et særligt kødstempel på slagtekroppe og organer af økologisk opdrættede dyr med henblik på en sikker identifikation af de økologiske fødevarer. Ved stempeling på kød skal de generelle regler om farvestoffer i forbindelse med stempeling af kød overholdes.

Der er ingen begrænsninger med hensyn til mærkets størrelse, så længe mærket gengives tydeligt og i overensstemmelse med specifikationerne, der er nærmere beskrevet i økologibekendtgørelsens bilag 5, og på en måde, der ikke giver anledning til vildledning af forbrugeren. Færdigtrykte Ø-mærker fremstilles ikke fra officiel side, men det er muligt at downloade mærket fra Fødevarestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk).

Fødevarerministeriet ejer Ø-mærket, og Fødevarestyrelsen har kun ansvaret for reglerne om brug af Ø-mærket i forbindelse med markedsføring af fødevarer og animalsk petfood. Spørgsmål, der vedrører brug af Ø-mærket i anden forbindelse, skal derfor rettes til Direktoratet for FødevarerErhverv (www.dffe.dk).

3.6 EF-kontrolmærkning og EU-logo

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 10 og Bilag V

Fødevarer, der markedsføres som økologiske i henhold til økologiforordningen, kan frivilligt mærkes med EU's økologilogo, herefter EU-logoet, og/eller følgende henvisning til EF-kontrolordningen:

"Økologisk jordbrug – EF-kontrolordning"

Betingelserne er beskrevet i økologiforordningens artikel 10 og i Bilag V. Da betingelserne for anvendelse af ovennævnte sætning og EU-logoet er ens, refereres i det følgende kun til betingelserne for EU-logoet.

EU-logoet kan anvendes på fødevarer produceret og tilberedt indenfor EU i overensstemmelse med økologiforordningen. Er der tale om sammensatte fødevarer, skal alle ingredienser, der indgår som økologiske, være produceret og tilberedt indenfor EU i overensstemmelse med økologiforordningen.

EU-logoet kan desuden anvendes på økologiske produkter fra tredjelande (jf. afsnit 5 om import), hvor kontrolorganet er under offentligt overtilsyn. Det kan også anvendes på sammensatte økologiske produkter, hvor importerede økologiske råvarer fra tredjelande uden offentligt overtilsyn, sammen med evt. ikke-økologiske landbrugsingredienser (jf. afsnit 3.1.2), udgør op til 5 % af landbrugsingredienserne.

EU-logoet kan påsættes i tredjelandet, når overtilsynet med kontrolorganet er udført af en offentlig myndighed i tredjelandet eller af en offentlig myndighed i et EU-land. Importører, der ønsker at benytte EU-logoet, skal forinden sende dokumentation til Fødevarestyrelsen for, at der er offentligt overtilsyn. Dokumentationen *skal* være godkendt af Fødevarestyrelsen inden import af produkter mærket med EU-logoet, eller produkter der ønskes mærket med EU-logoet, påbegyndes.

Fødevarer mærket med EU-logoet skal sælges direkte fra producenten eller tilberedningsvirksomheden til den endelige forbruger i lukkede emballager eller bringes i handelen i færdigpakket form. I forbindelse med direkte salg fra producenten eller tilberedningsvirksomheden til den endelige forbruger er det ikke nødvendigt med lukkede emballager, når det af mærkningen (herunder skiltningen) klart og tydeligt fremgår, hvilket produkt der er tale om. Sidstnævnte bestemmelse kan være relevant for eksempelvis detailbagere og gårdbutikker.

Ved anvendelse af EU-logoet må hverken mærkning eller reklame udformes på en måde, der bibringer køberen den forestilling, at angivelsen er en garanti for højere smags-, nærings- eller sundhedskvalitet.

Fødevarer, der markedsføres som delvist økologiske, dvs. hvor de økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse udgør under 95 %, må ikke mærkes med EU-logoet. "Vin fremstillet ud fra økologisk dyrkede druer", jf. afsnit 3.2.1, må heller ikke mærkes med EU-logoet.

Ø-mærket kan anvendes samtidigt med EU-logoet, såfremt betingelserne for begge mærkers brug er opfyldt.

Selve udformningen af EU-logoet er fastlagt i økologiforordningens Bilag V. Fra Fødevarestyrelsens hjemmeside kan EU-logoet downloades til tryk.

3.7 Andre økologimærker

Det skal bemærkes, at private kontrolorganer kan supplere økologiforordningens bestemmelser med egne standarder. Det betyder, at fødevarer, der markedsføres under private mærker, ofte opfylder supplerende krav. Uanset hvilke private mærker der er anvendt, vil økologiske fødevarer, der markedsføres i EU som minimum overholde økologiforordningen. Danske virksomheder, der ønsker at benytte et privat mærke f.eks. med henblik på eksport, kan på privat basis indgå aftaler med det relevante kontrolorgan om supplerende økologikontrol. Økologiske fødevarer, der fremstilles mhp. eksport, skal også opfylde de danske bestemmelser.

Fødevarestyrelsen har indgået aftale med USDA, fødevaremyndighederne i USA, om at udføre brugerbetalt ekstrakontrol på virksomheder, der producerer fødevarer, der opfylder betingelserne i de amerikanske økologistandarder i NOP (National Organic Program). Virksomheder, der ønsker at blive omfattet af denne særlige NOP-kontrol, og dermed opnå rettigheder til brug af "NOP-mærket", skal henvende sig til Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen har, udover USA, ikke indgået aftaler med udenlandske kontrolmyndigheder eller -organer om at udføre ekstrakontrol på danske virksomheder.

3.8 Anprisninger

Lovgivning

- Fødevareforordningen: Artikel 16
- Fødevareloven: § 14

Anprisninger af fødevarer, økologiske som ikke-økologiske, rettet mod den endelige forbruger er reguleret af forbudet mod vildledende mærkning og markedsføring i Fødevareforordningens artikel 16. Anprisninger i tidligere handelsled reguleres af Fødevarelovens § 14.

Det anses normalt for vildledende at anprise forhold, som efter lovgivningen er almindeligt gældende for den pågældende produkttype. Det vil eksempelvis være vildledende at anprise, at der i produktionen af et økologisk produkt ikke er anvendt GMO, da økologilovgivningen ikke tillader anvendelsen af GMO. Anprisninger af forhold, der ikke følger af økologilovgivningen, skal kunne dokumenteres særskilt.

I det følgende nævnes med kursiv to eksempler på anprisninger, der skal dokumenteres særskilt:

- *"Dyrket uden kunstgødning og sprøjtemidler".*

Flere af stofferne i økologiforordningens Bilag II, der kan anvendes ved økologisk jordbrugsproduktion (de fleste dog kun efter særlig tilladelse fra kontrolmyndigheden), kan

betegnes som hhv. "kunstgødning" (f.eks. mikronæringsstoffer) og "sprøjtemidler" (F.eks. svovl, mikroorganismer og pyrethriner)⁴.

- *"Dyrene får ikke medicin og er ude hver dag".*

Ifølge Plantedirektoratets økologibekendtgørelse gives medicin efter ordination fra dyrlæge, men ikke som automatisk sygdomsforebyggelse via foder o.l. og f.eks. skal kvæg og svin have adgang til udendørs græsarealer i sommerhalvåret (minimum 150 dage).

Generelle oplysninger om de økologiske produktions- og fremstillingsprincipper er tilladt, forudsat, at oplysningerne er korrekte. Det skal fremgå, at oplysningerne gælder generelt for økologisk produktion, og ikke kun for det konkrete produkt. Eksempelvis på følgende måde:

- Ved den økologiske produktion anvendes normalt ikke kunstgødning og sprøjtemidler.
- Der anvendes ikke GMO i økologisk jordbrug.
- I økologisk jordbrug anvendes ikke sprøjtemidler mod ukrudt.
- I økologisk jordbrug anvendes ikke sprøjtemidler mod ukrudt.
- Anvendelse af smagsforstærkere er ikke tilladt i økologiske fødevarer.

Desuden kan der henvises til den økologiske produktionsmetode, eksempelvis på følgende måde:

- Dyrket/opdrættet/fremstillet efter reglerne om økologisk produktion.

⁴) Organiske og uorganiske gødningsstoffer, nævnt i bilag II, kan undtagelsesvis anvendes hvis en passende næring, der indgår i sædskifteplanen, ikke kan sikres ved:

- Dyrkning af bælgplanter, grøngødning eller planter med dybt rodnet efter en hensigtsmæssig flerårig sædskifteplan.
- Nedmuldning af husdyrgødning fra økologisk husdyrproduktion.
- Nedmuldning af andet økologisk materiale.

Ifølge bilag I i økologiforordningen skal skadegørere, plantesygdomme og ukrudt bekæmpes ved at samordne foranstaltninger som:

- Valg af hensigtsmæssige arter og sorter
- En hensigtsmæssig sædskifteplan
- Mekaniske dyrningsmetoder
- Beskyttelse af skadegørens naturlige fjender på passende måder (f.eks. ved hjælp af levende hegn og ynglemuligheder samt ved udsætning af prædatorer).
- Flammebehandling af ukrudt.

De stoffer og midler der er anført i bilag II (pesticider) må kun anvendes i tilfælde af akut fare for afgrøden.

4. Transport til slagting og slagting

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 6 og Bilag I, Del B, pkt. 6.2
- Økologibekendtgørelsen: § 4 og Bilag 2
- Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr

Transport af økologiske dyr og deres slagting er reguleret af både økologiforordningen, økologibekendtgørelsen og Plantedirektoratets bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion.

Bestemmelserne om transport af økologiske dyr mellem primærbedrifterne er reguleret af økologiforordningen og bekendtgørelsen om økologisk jordbrugsproduktion. Transport af økologiske dyr til slagting og slagting er reguleret af økologiforordningen og økologibekendtgørelsen, og det er kun bestemmelserne i de to sidstnævnte, som er omhandlet i denne vejledning.

Der er i økologiforordningen fastsat krav om, at transport af økologiske dyr, og derved også økologiske dyr, der leveres til slagting, skal foregå på en måde, så den stress dyrene udsættes for begrænses. Transporten og slagtingen skal naturligvis herudover ske i overensstemmelse med den gældende nationale og EU-dyreværnslovgivning. I indledningen til økologibekendtgørelsens Bilag 2 fremgår de mest relevante retsfor skrifter, herunder bl.a. den grundlæggende dyreværnslovgivning, som f.eks. dyreværnsloven og Justitsministeriets bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport.

Økologiforordningen fastlægger, at pålæsning og aflæsning skal ske forsigtigt, og at der ikke må anvendes nogen form for elektriske impulser til at tvinge dyrene. Der må ikke anvendes allopatiske beroligende midler før og under transporten. I perioden forud for slagtingen og på slagtetidspunktet skal dyrene behandles sådan, at stress nedsættes mest muligt.

Økologiforordningens krav er minimumregler for alle økologiske dyr, og i økologibekendtgørelsen er der fastsat yderligere krav. Økologibekendtgørelsen indeholder kun ekstra regler for transport til slagteriet og slagting af økologiske *svin* og *kvæg*.

Kravene findes i økologibekendtgørelsens Bilag 2 og vedrører

- *indretning af transportvogne*, bl.a. krav til lift, gulvbelægning og belysning. Dog kan transport i opdrætterens eget transportmiddel ske, hvis transporten er på højst 50 km og ikke over 1 times varighed. I sådanne tilfælde gælder reglerne til indretning af transportvogne i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr.
- *transportbetingelser*, bl.a., at transporttiden som udgangspunkt ikke må overstige 8 timer.
- *på- og aflæsning samt opstaldning*, bl.a. tekniske krav til aflæsningsområde og -faciliteter, betingelser for brug af el-drivstav, krav om opstaldning af svin i de grupper, de er transporteret i, minimumkrav til opstaldningsareal for svin, og bestemmelser om opstaldningstiden for svin. Svin kan endvidere under særlige betingelser overnatte på slagteriet.

Ved force majeure-situationer, hvor det ikke er muligt at overholde bestemmelserne i økologibekendtgørelsen, f.eks. den maksimale opstaldningstid for svin, kan der under opfyldelse af nærmere

betingelser gives særlig dispensation, så dyrene kan bibeholde deres økologiske status. Ansøgningen sendes til Fødevarestyrelsen, 6. kontor – Kontoret for dyrevelfærd, kvalitet og markedsføring (6kt@fvst.dk). I sådanne situationer skal den tilsynsførende dyrlæge på slagteriet orienteres hurtigst muligt, sekundært 6. kontor.

5. Import

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 11
- Økologibekendtgørelsen: § 13-15
- Tredjelandlisten
- Importforordningen

Der skelnes i denne vejledning mellem *samhandel* med andre EU-lande og *import* fra tredjelande, dvs. lande udenfor EU. Bemærk endvidere, at som i de øvrige afsnit i denne vejledning ændrer de gengivne økologibestemmelser om import ikke ved den umiddelbare gyldighed af de generelle bestemmelser om import.

Fødevarer kan forhandles som økologiske indenfor EU, når de opfylder kravene i økologiforordningen, som gælder umiddelbart i alle EU-lande. Når først fødevarer er importeret til et EU-land i henhold til økologiforordningens bestemmelser om import, betragtes den videre handel inden for EU ikke som import, men som almindelig samhandel. Det samme gælder for handel med de såkaldte EØS-lande, Norge, Island og Liechtenstein, der på økologiområdet betragtes på lige fod med EU-landene.

Virksomheder, der importerer økologiske produkter fra tredjelande eller er første modtager af sådanne, skal være underlagt økologikontrol og skal anmelde denne aktivitet til fødevareregionen, jf. afsnit 6.2.

Import af økologiske fødevarer fra tredjelande er først og fremmest reguleret af artikel 11 i økologiforordningen. De specifikke danske procedurer ved import er derudover fastlagt i økologibekendtgørelsens § 13-15 samt beskrevet i Fødevarestyrelsens *Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v.* af november 2003.

Inden der kan importeres fra tredjelande, skal importøren have indhentet tilladelse til den aktuelle import hos fødevareregionen. Der skal dog ikke indhentes tilladelse til import af økologiske fødevarer fra lande, der er medtaget på listen over de tredjelande, der er vurderet og godkendte af Kommissionen, herefter "tredjelandlisten"⁵⁾.

Importøren skal i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til import fra ikke-godkendte tredjelande fremlægge dokumentation for, at fødevarerne er produceret og kontrolleret efter regler, der svarer til EU-reglerne. Den fremsendte dokumentation vurderes herefter af de relevante myndigheder, f.eks. vil Plantedirektoratet vurdere om reglerne for den økologiske jordbrugsproduktion, der anvendes i tredjelandet, svarer til de regler, der gælder i EU.

Fødevareregionen skal meddele tilladelse til hvert importarrangement, dvs. hver kombination af land, produkt, eksportør og kontrolorgan, men ikke på partiniveau. I tilladelsen stilles der krav om, at hvert importeret parti skal ledsages af en original kontrolattest, der er underskrevet af det i importtilladelsen anførte kontrolorgan. Tilladelsen udstedes normalt for ét år ad gangen.

⁵⁾ Tredjelandlisten er fastlagt i Kommissionens forordning nr. 94/92/EØF/ af 14. januar 1992, Bilag I.

En betingelse for at fødevarer, fra både godkendte og ikke godkendte tredjelande, kan frigives til omsætning som økologiske er, at den partispecifikke kontrolattest er verificeret af Fødevestyrelsen og påtegnet af toldmyndighederne, jf. importforordningen. Derfor skal importøren forud for hver import underrette Fødevestyrelsen i Mørkhøj om sendingen på et særligt skema og medsende en kopi af kontrolattesten. Skemaet kan hentes på www.fvst.dk.

Fødevestyrelsen i Mørkhøj videresender oplysningerne til fødevareregionen, således at denne har mulighed for stikprøvevist at kontrollere det ubrudte parti sammen med kontrolattest og øvrige dokumenter umiddelbart efter ankomst hos første modtager.

5.1 Import af økologiske fisk og akvakulturprodukter

Lovgivning

- Bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug: §§ 19 og 20
- Økologiforordningen: Artikel 11, stk. 6
- Importforordningen

Import af økologiske fisk og akvakulturprodukter er reguleret af bekendtgørelsen om økologisk akvakulturbrug. I denne bekendtgørelse henvises bl.a. til importprocedurekravene i økologibekendtgørelsen, samt til økologiforordningens artikel 11, stk. 6, vedrørende import fra ikke-godkendte tredjelande. Disse procedurer er beskrevet i *Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v.* af november 2003. Man skal dog være opmærksom på, at det er kontrolattesten gengivet i bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug, der skal anvendes ved import til Danmark.

Da akvakultur ikke er omfattet af økologiforordningen er tredjelandslisten ikke relevant, når det gælder fisk, og der skal derfor ansøges om importtilladelse fra *alle* tredjelande. Ansøgning om importtilladelse skal indsendes til den lokale fødevareregion. Importøren skal i forbindelse med ansøgningen om importtilladelse fremlægge dokumentation for, at fiskene eller akvakulturprodukterne er produceret og kontrolleret efter regler, der svarer til de danske regler.

I princippet kan alle fiskearter fra fersk- og saltvand importeres og sælges som økologiske, forudsat at de danske myndigheder vurderer, at de er produceret og kontrolleret under regler ækvivalente med de danske akvakulturregler. Der er dog begrænsninger mht. brug af Ø-mærket, jf. afsnit 3.5.

6. Kontrol

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artiklerne 8, 9 og 11 samt Bilag III og IV
- Økologibekendtgørelsen: §§ 6-10 og 16 samt Bilag 3
- Bekendtgørelse nr. 1355 af 15. december 2005 om fødevareregionerne: § 6

Økologiforordningen, der er umiddelbart gældende i hele EU, indeholder *minimumkrav* til økologikontrollen, herunder både den kontrol, der skal gennemføres af medlemslandenes myndigheder/kontrolinstanser, samt de kontrolforanstaltninger, der skal træffes af virksomhederne.

Kravet i artikel 8, stk. 1, om, hvilke virksomheder der skal anmeldes, samt de specifikke kontrolforanstaltninger i Bilag III, der skal træffes af de anmeldte virksomheder, er blandt de bestemmelser, som umiddelbart skal overholdes af danske virksomheder.

Som følge af, at der i økologiforordningen er fastlagt *minimumkrav* til økologikontrollen, er der i den danske økologibekendtgørelse, udover de nødvendige bestemmelser om gennemførelsen af den foreskrevne økologikontrolordning i Danmark, indarbejdet krav, som supplerer EU-kontrolkravene.

De supplerende danske kontrolbestemmelser vedrører specielt krav til virksomhedernes dokumentation og regnskaber. Herudover har der siden år 2000 været et særligt dansk krav om, at alle danske virksomheder, der opbevarer eller markedsfører økologiske fødevarer en gros, skal omfattes af økologikontrol. Et tilsvarende krav er nu indarbejdet i økologiforordningen, og har været gældende siden 1. juli 2005. Dvs. fra denne dato har alle virksomheder i EU, der opbevarer eller markedsfører økologiske fødevarer en gros, skullet omfattes af økologikontrol.

6.1 Økologikontrollen i Danmark

Ansvar for gennemførelsen af økologikontrollen i Danmark er fordelt mellem Plantedirektoratet og Fødevarestyrelsen. Plantedirektoratet står for økologikontrollen af primærproducenterne, samt deres forsyningsvirksomheder, f.eks. såsædsvirksomheder. Fødevareregionerne, der er en del af Fødevarestyrelsen, står for økologikontrollen på fødevarerregionernes virksomheder. Det er udelukkende sidstnævnte kontrol, som omhandles i denne vejledning.

Økologikontrollen på fødevarerregionernes virksomheder udføres som en integreret del af den almindelige fødevarerregionernes kontrol. Dvs. at det er fødevarerregionerne, der i forvejen kontrollerer virksomhederne i henhold til den øvrige fødevarerregionernes lovgivning, som også står for udførelsen af økologikontrollen.

Modellen for den danske økologikontrol af fødevarerregionernes virksomheder er, at virksomheder, der f.eks. ønsker at forarbejde, importere eller engrosforhandle økologiske fødevarer, skal anmelde disse aktiviteter til den lokale fødevarerregion mhp. at blive underlagt økologikontrol. De anmeldelsespligtige aktiviteter er nærmere beskrevet i kapitel 6.2. Herefter skal fødevarerregionen og virksomheden i fællesskab udarbejde en økologirapport, som er omhandlet i kapitel 6.3. Den endelige økologirapport udstedes af fødevarerregionen, og efter udstedelsen er virksomheden "omfattet af økologikontrol", og må gå i gang med de anmeldte aktiviteter. Fødevarerregionen vil herefter føre løbende kontrol med, at både regler og økologirapportens procedurer og vilkår følges.

Økologikontrollens opbygning er i store træk parallel med kontrolopbygningen i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning – økologirapporten er således parallel til en autorisation med tilhørende egenkontrolprogram. Begrundelsen for den særlige terminologi ved økologikontrollen er sikringen af den nødvendige overensstemmelse med økologiforordningen – hvori der tales om anmeldelse og rapportudarbejdelse.

I løbet af hvert kalenderår gennemgår fødevareregionen alle relevante kontrolområder (herunder bl.a. regnskab, dokumentation og adskillelse), på hver enkelt økologikontrolleret virksomhed. Inden for hvert kontrolområde foretages stikprøvekontrol, og det vurderes, om økologirapporten er tilstrækkelig i relation til det kontrollerede område.

6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper

Målet med økologikontrollen er at sikre, at virksomhederne overholder økologireglerne, således at kun fødevarer, der er produceret på kontrollerede økologiske landbrug, ender som økologiske varer i butikkerne. Herved kan forbrugernes tillid til økologiske fødevarer bevares, samtidig med at virksomhederne opnår lige konkurrence.

Da der ikke eksisterer en analytisk metode, der entydigt kan påvise, om fødevarer er økologiske, er økologikontrollen først og fremmest en kontrol af virksomhedernes dokumenterede egenkontrol.

Princippet i kontrolsystemet er, at der i hvert led, hvor der sker en fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer, skal gennemføres egenkontrol til sikring af reglernes overholdelse. Kun i forbindelse med den fysiske håndtering kan der foretages en modtagekontrol, hvor partiet kan sammenholdes med modtagne dokumenter, og kun på virksomheder der fysisk håndterer varerne, kan der sikres overensstemmelse mellem afsendte partier og udstedte følgedokumenter til næste virksomhed i kæden.

I relation til kontrollen af, at kun fødevarer, der er produceret på kontrollerede økologiske landbrug, sælges som økologiske, skal egenkontrollen sikre, at alle modtagne økologiske varer stammer fra økologikontrollerede landbrug eller virksomheder, at mængderegnskabet viser balance mellem ind- og udgående mængder, og at disse mængder af myndighederne kan krydskontrolleres over til regnskabsmængderne hos leverandører og aftagere.

Fødevareregionen skal ved kontrolbesøg på den enkelte virksomhed med fysisk håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer have mulighed for at kontrollere det dokumenterede mængderegnskab samt størrelsen af det eventuelle lager, og på denne baggrund kunne vurdere mængdebalancen samt foretage krydskontrol til de forudgående og efterfølgende led.

Uden denne mulighed for balance- og krydskontrol mellem hvert led ville der opstå et hul i kontrollen med det samlede vareflow.

Virksomheder, der ikke selv står for den fysiske håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer, f.eks. handelsvirksomheder, skal ligeledes omfattes af kontrol iht. økologibekendtgørelsen. Det dokumenterede mængderegnskab, der skal føres af disse virksomheder, udgør for kontrolmyndighederne en solidering af det kontrolgrundlag, som skal være til stede på virksomhederne med fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer.

6.1.2 Økologisk krydskontrol

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: §§ 17

En vigtig del af økologikontrollen, jf. afsnit 6.1.1, udgøres af den såkaldte *krydskontrol*.

Krydskontrol foretages dels som en stikprøvekontrol udført af fødevareregionerne, og dels som projekter udført af en særlig krydskontrolgruppe placeret i den centrale del af Fødevarestyrelsen.

Ved den stikprøvevise krydskontrol, der udføres af fødevareregionerne, udvælges tilfældige leverancer, og de af virksomheden opbevarede registreringer/dokumenter vedrørende leverancen sendes til leverandørens eller modtagerens kontrolinstans mhp. kontrol af overensstemmelse med sidstnævnte virksomheders regnskaber/dokumenter.

Et krydskontrolprojekt tager udgangspunkt i en udvalgt virksomhed, hvor virksomhedens dokumentation for modtagne og leverede mængder af udvalgte økologiske produkter, herunder evt. produktion af økologiske produkter, kontrolleres i en udvalgt periode. Kontrollen omfatter en sammenligning med oplysninger om modtagne og leverede mængder hos virksomhedens leverandører og aftagere samt kontrol af virksomhedens interne mængderegnskab.

6.2 Anmeldelse

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 8 og Bilag IV
- Økologibekendtgørelsen: §§ 6 og 7

Følgende aktiviteter skal anmeldes til den lokale fødevareregion iht. økologireglerne:

- Tilberedning af økologiske fødevarer (se afsnit 6.2.1).
- Import af økologiske fødevarer fra tredjelande (se afsnit 6.2.2).
- Markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros (se afsnit 6.2.3).

I anmeldelsen skal oplyses om virksomhedens navn og adresse samt de påtænkte aktiviteter. Oplysningerne kan f.eks. angives i et skema, som gengivet i denne vejlednings bilag 1. Herudover kan anvendes anmeldelsesblanketter, som findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk), under "blanketter". Virksomheden vil herefter blive kontaktet af fødevareregionen mhp. det videre forløb, herunder aftaler vedr. udarbejdelse af økologirapport samt kontrolbesøg (se afsnit 6.3).

6.2.1 Anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 4, nr. 1 og 3

Ved *tilberedning* forstås ifølge økologiforordningens artikel 4, nr. 3, "aktiviteter i forbindelse med konservering og/eller forarbejdning af landbrugsprodukter (herunder slagting og opskæring for animalske produkter), samt emballering og/eller ændringer i mærkningen som økologisk producerede produkter af de friske eller ferske, konserverede og/eller forarbejdede produkter".

Begrebet dækker således stort set alle aktiviteter, der ændrer ved en vares fysiske beskaffenhed og præsentation, herunder varens emballage og mærkning som økologisk produceret produkt (herefter *økologimærkning*).

Ved økologimærkning skal forstås produktets mærkning som økologisk, jf. de gældende mærkningskrav i økologireglerne, som er omtalt i afsnit 3. Ændringerne i denne mærkning er altid anmeldelsespligtig.

Påsætning af Ø-mærket betragtes ligeledes som tilberedning. Dette betyder, at virksomheder, der er økologikontrolleret af en dansk fødevareregion, kan påsætte Ø-mærket, uden at der forinden skal være sket yderligere tilberedning på virksomheden. Betingelserne for anvendelse af Ø-mærket, omhandlet i afsnit 3.5, forudsættes naturligvis overholdt.

De bestemmelser, der gælder for virksomheder, der tilbereder økologiske fødevarer, vil altid være gældende for virksomheden, som rent fysisk udfører tilberedningen, dvs. herunder f.eks. virksomheder, der udfører tilberedning som lønarbejde (se også afsnit 6.2.4).

6.2.1.1 Undtagelser i detailledet fra kravet om anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 6, stk. 2

Detailvirksomheder, der kun foretager en *simpel tilberedning* er undtaget fra kravet om anmeldelse.

Som simpel tilberedning betragtes:

- Tilberedning, der sker i kundens påsyn, og som begrænser sig til enkle aktiviteter, som f.eks. formaling af kaffe, opskæring af brød e.l.
- Tilberedning, som foretages på en måde, så fødevarerne efter tilberedning stadig bærer den originale mærkning (dvs. mærkningen foretaget af en økologikontrolleret virksomhed i et tidligere led), og derved fortsat tydeligt fremstår som økologiske. F.eks. opskæring af ost med Ø-mærket ostevoks.
- Tilberedning, hvor der ikke ændres ved den fysiske form af de økologiske fødevarer. Et eksempel kan være grønthandlere, som flytter frugt og grønt fra transportemballagen og over i salgskurve med en skiltning om, at varerne er økologiske (- der skal i denne situation ske mærkning med lotnummer, jf. afsnit 3.4).

Ud over ovennævnte detailvirksomheder, der kun foretager simpel tilberedning, skal detailbutikker, der ikke tilbereder, dvs. som f.eks. blot forhandler færdigpakkede fødevarer, heller ikke anmeldes og omfattes af økologikontrol.

I detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes, og dermed ikke er omfattet af den særlige økologi-kontrolordning, foretager fødevareregionerne kontrol i henhold til den generelle fødevarerlov-givnings bestemmelser om ikke vildledende markedsføring. Det betyder, at der udføres stikprøve-kontrol af bl.a. mærkning og dokumentation for, at fødevarerne er økologiske, jf. afsnit 6.6.

6.2.2 Anmeldelsespligt ved import fra tredjelande

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Særlige bestemmelser, Del C
- Økologibekendtgørelsen: § 6

I medfør af økologiforordningens Bilag III, Del C, indledende afsnit, gælder anmeldelsespligten ved import af økologiske fødevarer fra tredjelande enhver erhvervsdrivende, der som importør og/eller første modtager i EU beskæftiger sig med import af økologiske fødevarer. En importør defineres samme sted som den fysiske eller juridiske person i EF, der enten selv eller gennem en repræsentant frembyder en sending til overgang til fri omsætning i EF. Første modtager defineres, også samme sted, som den fysiske eller juridiske person, til hvem sendingen leveres, og som modtager den til yderligere tilberedning og/eller markedsføring.

Opbevaring af importerede sendinger i mindre end 24 timer, inden sendingen modtages hos første modtager, skal ikke anmeldes, forudsat at der ikke sker ændringer af transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter. En sådan opbevaring, f.eks. på et toldoplag, betragtes som transit/-transport, jf. afsnit 6.2.3. Opbevaring i 24 timer eller derover betragtes som opbevaring en gros af sendingen og denne er anmeldelsespligtig iht. økologireglerne.

Virksomheder, der har en gros opbevaring af importerede produkter, dvs. i mere end 24 timer, betragtes som værende første modtager af sendingen. De underlægges kravene i afsnit 6.3.2.1.

Opbevaring på toldoplag er omfattet af anmeldelsespligt på lige fod med øvrig opbevaring, såfremt sendingen efterfølgende skal frembydes til fri omsætning i EU som økologisk.

Se i øvrigt *Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v.* af november 2003.

6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 4, nr. 4 samt Artikel 8, stk. 1

Opbevaring og markedsføring af økologiske fødevarer en gros skal anmeldes iht. økologireglerne.

Ifølge økologiforordningen kan medlemslandene i EU undtage visse erhvervsdrivende, der sælger økologiske produkter direkte til den endelige forbruger eller bruger, fra kravet om anmeldelse. I den danske økologibekendtgørelse er der gjort brug af denne undtagelsesmulighed, og derfor gælder kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring kun når disse aktiviteter udføres *en gros*. I økologireglerne er *engros*virksomheder dermed virksomheder, der leverer eller sælger til andre

virksomheder, dvs. f.eks. også ferskvareterminaler (distributionsterminaler, distributionscentre) og engrossupermarkeder (engrosforretninger). Der gælder dog for mange af sådanne virksomheder særligt lempelige krav, jf. afsnit 6.3.12.

Økologiforordningens definition af *markedsføring* er meget bred, idet der skal forstås "opbevaring eller udstilling med henblik på salg, udbydelse til salg, salg, levering eller enhver anden måde, hvorved produkter bringes i handelen".

Opbevaring er ikke nærmere defineret i økologiforordningen. Ifølge den gængse betydning af begrebet "opbevaring" dækker begrebet imidlertid enhver opbevaring, fraregnet *transport*. Transport skal således ikke anmeldes særskilt, selvom der i økologiforordningens Bilag III er fastlagt betingelser, som de anmeldelsespligtige virksomheder skal sikre overholdt ved transport.

Hvis der under transport sker en kortvarig opbevaring, dvs. under 24 timer, betragtes denne opbevaring som en del af transporten, og dermed ikke omfattet af anmeldelseskravet. Det er dog en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet. I praksis betyder dette, at der vil være tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

Hvis opbevaring i forbindelse med transport/distribution i engrosleddet derimod foregår i over 24 timer, vil dette blive betraget som opbevaring en gros, og skal derfor anmeldes. Der gælder dog under visse betingelser særligt lempelige krav til denne "transitopbevaring", jf. afsnittene 6.3.8.2 og 6.3.12.3.

6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder mv.

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 8; Bilag III; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del D

Enhver virksomhed, der i henhold til Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse⁶⁾ betragtes som en særskilt virksomhed, skal anmeldes og opfylde økologibekendtgørelsens kontrolbestemmelser, såfremt der udføres anmeldelsespligtige aktiviteter (jf. bl.a. anvendelsen af begrebet "enhed" i økologiforordningens Bilag III).

F.eks. vil afdelinger, hvor der sker aktiviteter (f.eks. forhandling eller oplagring), som er omfattet af økologibekendtgørelsens anmeldelseskrav, og som f.eks. pga. geografisk adskillelse skal betragtes som særskilte virksomheder iht. autorisationsbekendtgørelsen, skulle anmeldes særskilt og have udarbejdet en særskilt økologirapport.

På samme måde vil virksomheder, som udfører anmeldelsespligtige aktiviteter iht. til økologibekendtgørelsen som lønarbejde, ligeledes skulle anmeldes og have udarbejdet særskilt økologirapport.

⁶⁾ Bekendtgørelse nr. 1354 af 15/12/2005 om autorisation og registrering af fødevarer virksomheder samt egenkontrol.

Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgiver), vil normalt markedsføre de pågældende fødevarer en gros, og vil derfor også skulle anmeldes og underlægges økologikontrol.

Når der i denne vejledning tales om *virksomheder* vil dette derfor også vedrøre ovennævnte virksomhedstyper og afdelinger.

6.2.5 Anmeldelsespligtige aktiviteter i tilknytning til primærproduktion

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 7

Erhvervsdrivende, der i tilknytning til primærproduktion, eller som en del af primærproduktion, udfører en af de anmeldelsespligtige aktiviteter skal kun anmelde disse til fødevareregionen, når de pågældende aktiviteter skal registreres eller autoriseres af fødevareregionen i henhold til Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse. Dette betyder bl.a., at gårdbutikker, skal anmelde tilberedning (jf. afsnit 6.2.1), mens tilberedning udført i forbindelse med stalddørssalg (f.eks. ilægning af æbler i poser) ikke skal anmeldes. Se nærmere om hvilke aktiviteter, der er omfattet af Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse i vejledningen til denne⁷⁾.

Der er dog nogle undtagelser fra denne regel, som nævnes nedenfor.

Aktiviteter, der alene skal registreres efter autorisationsbekendtgørelsens §6, stk. 5, eller § 9, stk. 2, nr. 1-3, eller nr. 5-6, skal *ikke* anmeldes iht. økologibekendtgørelsen. Dvs. sige, at kravet om anmeldelse iht. økologibekendtgørelsen ikke gælder tilberedning, der udføres som led i

- produktion af mælk med henblik på konsum,
- slagtning og levering af et mindre antal stykker fjerkræ årligt og salg heraf i uåbnet stand fra en bedrift, når slagtning og eventuel plukning sker på bedriften,
- slagtning og levering af et mindre antal kaniner årligt i uåbnet stand, når slagtning og eventuel afhudning sker på bedriften,
- slagtning og levering af et mindre antal stykker opdrættet fjervildt, bortset fra strudsefugle, i uåbnet stand, når slagtning og eventuel plukning sker på bedriften,
- levering af mælk, når forbrugeren afhenter mælken på bedriften og selv medbringer emballage til mælken, eller
- levering af æg i begrænset omfang, når æggene ikke er sorteret i kvalitets- eller vægtklasser, og der ikke på bedriften findes et godkendt ægpakkeri.

⁷⁾ Vejledning nr. 9798 af 23. december 2005 til bekendtgørelse om autorisation og registrering af fødevarer virksomheder.

Bedrifter, hvortil ovennævnte aktiviteter er knyttet, vil på lige fod med andre bedrifter blive økologikontrolleret af Plantedirektoratet i henhold til bestemmelserne i Plantedirektoratets bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion.

Herudover skal følgende aktiviteter anmeldes i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, hvis de omfatter en af de efter denne bekendtgørelse anmeldelsespligtige aktiviteter, *selvom* de evt. ikke skal autoriseres, godkendes eller registreres iht. autorisationsbekendtgørelsen⁸⁾:

- Midlertidig eller lejlighedsvis fødevarer virksomhed på f.eks. markeder, udstillinger, dyrskuer og ved reklamekampagner (hvis der eksempelvis er tale om servering af sandwiches vil en sådan virksomhed kunne betragtes som et storkøkken, jf. afsnit 6.2.6),
- tilvirkning af morgenmad i forbindelse med overnatning, når antallet af gæster ikke overstiger 8 personer (en sådan virksomhed betragtes også som storkøkkener, jf. afsnit 6.2.6) og
- biavleres tilvirkning og detailpakning af honning, uanset den solgte mængde.

6.2.6 Anmeldelse af storkøkkener

Storkøkkener skal på lige fod med andre virksomheder anmeldes og omfattes af økologikontrol i det omfang, der tilberedes og markedsføres økologiske fødevarer. Storkøkkener har dog under særlige omstændigheder mulighed for at anprise anvendelse af økologiske råvarer i køkkenet, uden at være omfattet af økologireglernes anmeldelseskrav. Der henvises til *Vejledning om økologikontrol af storkøkkener* (findes på www.fvst.dk) for en nærmere beskrivelse af, hvornår et storkøkken skal anmeldes og omfattes af økologikontrol.

6.3 Økologirapport

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 9, stk. 3; Bilag III; Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3
- Økologibekendtgørelsen: §§ 8 og 9 samt Bilag 3

Økologirapporten er det dokument, der i detaljer fastlægger, hvilke vilkår og procedurer virksomheden skal følge for at sikre, at økologireglerne overholdes. Efter modtagelse af en anmeldelse vil fødevareregionen bede virksomheden om at udarbejde beskrivelser af de påtænkte aktiviteter samt egenkontrolprocedurer, som kan sikre, at virksomheden overholder økologireglerne. Når virksomheden har udarbejdet forslag til beskrivelser og procedurer, vil fødevareregionen normalt aflægge virksomheden et besøg. Ved besøget vil det bl.a. blive gennemgået, om de foreslåede egenkontrolprocedurer er tilstrækkelige, herunder også tilstrækkelige til, at fødevareregionen kan gennemføre en effektiv kontrol.

Det anbefales, at virksomhedens egenkontrolprocedurer i relation til økologireglerne udarbejdes som tillæg til det godkendte egenkontrolprogram i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning. Virksomheden kan dermed opføre med markedsføring af økologiske fødevarer, uden at dette

⁸⁾ Autorisationsbekendtgørelsens § 5, stk. 6, og § 14, nr. 1 eller 6.

betingelser ændringer i det egenkontrolprogram, der måtte være en forudsætning for virksomhedens autorisation eller registrering iht. Fødevarestyrelsens autorisationsbekendtgørelse.

Når fødevareregionen vurderer, at de fremlagte beskrivelser og egenkontrolprocedurer er i orden, udsteder fødevareregionen økologirapporten, og virksomhedens materiale vil indgå som bilag i denne rapport. Herved vil virksomhedens beskrevne egenkontrolprocedurer mv. blive fastlagt som vilkår for udførelsen af de anmeldte aktiviteter.

Virksomheden må først påbegynde de anmeldte aktiviteter, når den endelige økologirapport er modtaget fra fødevareregionen.

Udformningen af økologirapporten ændrer ikke ved, at økologireglerne er umiddelbart gældende, herunder også de kontrolforanstaltninger, der er nævnt i økologiforordningens Bilag III, samt økologibekendtgørelsens Bilag 3. Dette betyder eksempelvis, at hvis der ved ikrafttræden af en ny bekendtgørelse om økologiske fødevarer skulle opstå uoverensstemmelser mellem procedurene i økologirapporten vedr. regnskab og bekendtgørelsens Bilag 3 om regnskabskrav, så er det Bilag 3, der skal følges. Virksomheden skal i givet fald ændre de pågældende procedurer og indsende disse til fødevareregionen mhp. indarbejdelse i rapporten.

I de følgende afsnit vil de vigtigste elementer, som skal indgå/omhandles i økologirapporten blive gennemgået, nemlig:

- Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter (6.3.1)
- Modtagekontrol (6.3.2)
- Foranstaltninger ved slagting (6.3.3)
- Opbevaring af råvarer (6.3.4)
- Adskillelse ved tilberedning (6.3.5)
- Kontrol af forarbejdning, recepter, mærkning (6.3.6)
- Opbevaring af færdigvarer (6.3.7)
- Transport til og fra virksomheden (6.3.8)
- Dokumentation vedr. fødevarer mv., der modtages af virksomheden (6.3.9)
- Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)
- Regnskab (6.3.11)
- Generel erklæring (6.3.13)

Ikke alle elementer vil være relevante for alle virksomheder. For virksomheder, der kun markedsfører eller opbevarer økologiske fødevarer en gros, er forholdsreglerne vedrørende overholdelse af forarbejdningsreglerne f.eks. ikke relevante. Se også afsnit 6.3.12 om særlige bestemmelser for visse virksomhedstyper.

6.3.1 Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 1, Del C, pkt. 1 samt Del D, 1. pind

Virksomheden skal udarbejde følgende beskrivelser:

- Beskrivelse af virksomhedens/enhedens indretning med angivelse af de anlæg, som anvendes til de anmeldte aktiviteter. Bl.a. skal det fremgå hvilke anlæg, som anvendes til modtagelse, forarbejdning, emballering, mærkning og opbevaring.
- Beskrivelse af eventuelle afdelinger og lønarbejdsforhold, herunder hvilke kontrolinstanser, der udfører økologikontrollen hos disse tilknyttede afdelinger/virksomheder (jf. afsnit 6.2.4).
- Beskrivelse af de anmeldte aktiviteter vedr. tilberedning, markedsføring/opbevaring en gros og/eller import, herunder angivelse af hvilke fødevarer/-grupper, der er omfattet.
- For importører skal beskrivelsen indeholde en angivelse af, hvor produkterne indføres til Fællesskabet, og hvilke andre anlæg importøren vil anvende til opbevaring af de indførte produkter, indtil de leveres til den første modtager.

6.3.2 Modtagekontrol

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3, 7 og 7a; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del C, pkt. 6

Virksomheden skal udarbejde procedurer for, hvordan den vil kontrollere modtagne økologiske produkters oprindelse, art og mængde, bl.a. kontrol af,

- at transportvilkårene (jf. afsnit 6.3.8) er overholdt,
- at partiet mærkningsmæssigt og indholdsmæssigt fremstår i overensstemmelse med oplysningerne i partidokumenterne og
- at dokumentationen for de modtagne varers økologiske status lever op til kravene herom (jf. afsnit 6.3.9.1-2).

Herudover skal det via procedurerne sikres, at der foretages en registrering af modtagekontrollen (f.eks. vil en påskrift på en følgesedel kunne betragtes som en registrering af, at modtagekontrol er udført), og at økologiske varer, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske fødevarer, indtil tvivlen er tilbagevist.

6.3.2.1 Modtagekontrol ved import

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Særlige bestemmelser, Del C, pkt. 2, 3 og 6
- Importforordningen: Artikel 4, stk. 1 og Artikel 4, stk. 12

Alle sendinger der importeres til EU skal ledsages af en original kontrolattest, der skal fremlægges for toldmyndighederne, og påtegnes af disse, før sendingen kan overgå til fri omsætning som økologisk.

I Danmark skal Fødevarestyrelsen senest én normal arbejdsdag forud for importen modtage kopi af kontrolattesten samt et særligt forhåndsansmeldesskema, hvor der oplyses om ankomsttid og hvilken virksomhed, der er første modtager af sendingen. Procedurene er nærmere beskrevet i *Vejledning om import af økologiske fødevarer* af november 2003.

Virksomheder, der importerer økologiske fødevarer fra tredjelande til Danmark (EU), skal således udarbejde procedurer, der sikrer:

- at alle importerede sendinger forhånds anmeldes til Fødevarestyrelsen senest en normal arbejdsdag før importen, og at der senest samtidig hermed fremsendes en kopi af kontrolattesten til Fødevarestyrelsen.
- at der foretages modtagekontrol af alle importerede sendinger, herunder at det tilses, at sendingen modtages i lukkede emballager eller containere (dvs. lukket på en måde, så indholdet ikke kan udskiftes, uden at der sker synlig opbrydning), og at der er mærket med en eksportøridentifikation og de nødvendige oplysninger til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten.
- at modtagekontrollen bekræftes af første modtager ved underskrift i kontrolattestens rubrik 18, jf. afsnit 5 og 6.3.9.1.4.
- at økologiske varer, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske fødevarer, indtil tvivlen er tilbagevist.

Såfremt importøren er forskellig fra den første modtager i EU skal første modtager udføre ovennævnte modtagekontrol. Desuden skal første modtagers procedurer sikre, at den originale kontrolattest, når modtagekontrollen er udført, sendes til importøren. Endvidere skal første modtager opbevare en kopi af kontrolattesten, som skal indgå i regnskabet, som dokumentation for det modtagne parti samt dokumentation for modtagekontrollen. Alle kopier skal mærkes tydeligt som sådan.

6.3.3 Foranstaltninger ved slagtning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 6 og Bilag I, Del B, pkt. 6.2
- Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 2

Slagteriet skal udarbejde procedurer for, hvordan det vil sikre, at kravene i økologibekendtgørelsens Bilag 2, pkt. 2, overholdes. Bl.a. skal der være procedurer, der sikrer overholdelse af betingelserne for aflæsning samt, for svin, opstaldning på slagteriet.

Se endvidere afsnit 4 om transport af dyr og slagtning.

6.3.4 Opbevaring af råvarer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 8; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 2 samt Del C, pkt. 4

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres (f.eks. mærkning af beholdere etc. med lotnummer, når råvarerne adskilles fra emballagen, hvori de modtages),
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer og
- at der ikke sker forurening med produkter, der ikke er tilladt anvendt ifølge økologireglerne (f.eks. bekæmpelsesmidler, som ikke er medtaget i økologiforordningens Bilag II). Dette skal sikres ved eksempelvis rengøring samt opmærkning af beholdere/områder eller andre faste arbejdsrutiner.

6.3.5 Adskillelse ved tilberedning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 8; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 2 samt Del C, pkt. 4

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres, og
- at der i øvrigt ikke sker forurening med produkter, der ikke er tilladt anvendt ifølge økologireglerne (f.eks. tilsætningsstoffer og hjælpestoffer, som ikke er medtaget i økologiforordningens Bilag VI).

Tilbereder virksomheden også ikke-økologiske produkter skal der herudover udarbejdes procedurer, der sikrer,

- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske produkter, og
- produktionsudstyr (delene i berøring med fødevarerne) rengøres inden det anvendes til økologiske fødevarer, og at rengøringen kontrolleres og registreres.

Adskillelsesprocedurerne skal sikre, at tilberedningen udføres adskilt i tid eller sted fra håndtering af tilsvarende ikke-økologiske fødevarer. Detaljeringsgraden i virksomhedens procedurer vil afhænge af adskillelsesmåden. Udføres aktiviteterne f.eks. på bestemte ugedage, eller som det første hver dag, vil der være tale om enkle procedurer, hvorimod andre adskillelsesmåder kan omfatte detaljerede arbejdsrutiner, der tilsammen kan hindre sammenblandingen.

Rengøring af produktionsudstyr skal ske under overholdelse af den almindelige fødevarerlovgivning, idet der ikke i økologireglerne er fastlagt særlige bestemmelser om rengøringsmidler mv.

Såfremt tilberedningen ikke udføres jævnlige, skal det indarbejdes i procedurerne i økologirapporten, hvorledes fødevareregionen på forhånd og inden for en nærmere angiven frist, vil blive underrettet om aktiviteten.

Vedr. brug af Ø-mærket i forbindelse med sikring af adskillelse henvises til afsnit 3.5.

6.3.5.1 Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning

Hvis der er knyttet et detailsalg til virksomheden (f.eks. en bagerbutik), hvor de tilberedte varer sælges uemballerede, betragtes dette som en integreret del af tilberedningen, og derfor gælder kravet om adskillelsesprocedurer også for dette salg. Dvs. det skal via forhandlingsmetoden eller produktudseendet, sikres, at der ikke sker utilsigtet sammenblanding ved detailsalget. Hvis både økologiske og ikke-økologiske fødevarer forhandles i uemballeret form, kan dette f.eks. sikres ved, at de økologiske fødevarer umiddelbart efter tilberedningen forsynes med en individuel mærkning, hvoraf det fremgår, at fødevarerne er økologiske. Eller ved, at de økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra detailsalgets øvrige fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt at bestemme den økologiske fødevarer.

For detailslagtere med salg over disk kan det betragtes som acceptabelt, at der sker parallelsalg af uemballeret økologisk og konventionelt fersk kød i form af udskæringer, hakket kød, mv., når procedurerne f.eks. sikrer en tydelig opdeling af lokale/montrer/hylder, hvorved udbuddet af ferske økologiske kødvarer kan opbevares samlet i salglokalet og kødvarerne entydigt økologimærkes ved skiltning.

6.3.6 Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5 og Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3
- Økologibekendtgørelsen: §§ 9, 11 og 12

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at kravene til forarbejdning, sammensætning og mærkning overholdes. F.eks. beskrivelse af interne godkendelsesprocedurer ved ændring i recepter/mærkning, at produktionen sker på baggrund af ajourførte recepter, samt fyldestgørende dokumentation vedr. f.eks. sammensætning og beskaffenhed af eventuelle anvendte halvfabrikata mv.
- at der sker produktionsregistreringer, som viser, at kravene til forarbejdning og sammensætning overholdes.

6.3.7 Opbevaring af færdigvarer

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 8; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 2 samt Del C, pkt. 4

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres,
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer og
- at der ikke sker forurening med produkter, der ikke er tilladt anvendt ifølge økologireglerne.

6.3.8 Transport til og fra virksomheden

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt.7; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 3

Det skal gennem virksomhedens procedurer sikres, at transport af økologiske fødevarer til og fra virksomheden (herunder f.eks. også transport fra virksomheden til detailvirksomheder, der ikke er omfattet af økologikontrol) sker i lukkede emballager eller containere. Lukningen skal sikre, at indholdet ikke kan skiftes ud, uden at der sker en synlig opbrydning. Hver enkelt transporteret enhed (transportkasse, container e.l.) skal desuden være forsynet med en mærkning, der foruden mærkningen i henhold til den øvrige fødevarelovgivning omfatter:

- a) Navn og adresse på den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet. Desuden navn og adresse på ejeren eller sælgeren af produktet, hvis denne er forskellig fra førstnævnte virksomhed. Partier, der modtages direkte fra tredjelande, skal være mærket med en eksportøridentifikation og de nødvendige mærker og numre til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten, dvs. de oplysninger, der fremgår af kontrolattestens box 5 og 12, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Hvis der på transportemballagen er mærket med navn og adresse på flere virksomheder, skal mærkningen være udformet, så der ikke opstår tvivl om de angivne virksomheders rolle (f.eks. hvem der er seneste fysiske afsender, forhandler eller ansvarlig for pakning i transportemballage).

- b) Oplysning om økologikontrolinstansen hos den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet. Dette krav gælder dog kun, hvis der er tale om en virksomhed inden for EU (jf. afsnit 3.3).
- c) Fødevarens betegnelse.
- d) En henvisning til den økologiske produktionsmetode i henhold til økologiforordningens artikel 5, dvs. angivelse af, om der er tale om økologiske fødevarer eller fødevarer, der må

markedsføres med sætningen *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion.*

Ved transport af færdigpakkede fødevarer kræves ingen yderligere lukket emballage, forudsat at ovennævnte krav er opfyldt.

De under a) – d) nævnte oplysninger kan også anføres i et ledsagedokument, hvis dette dokument kan relateres entydigt til den emballage eller container, som fødevarerne befinder sig i. Dette gælder dog ikke partier, der modtages direkte fra tredjelande.

Ved transport af mælk, æg og ægprodukter skal virksomheden sikre, at fødevareregionen har adgang til alle oplysninger om indsamlingsdage, -tidspunkter og -rute samt tid og sted for modtagelsen af produkter.

Virksomhedens procedurer skal generelt sikre, at alle involverede parter, herunder f.eks. leverandører, vognmænd og personale, er tilstrækkeligt informerede om procedurernes praktiske betydning.

6.3.8.1 Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser pkt.7 og Bilag III, Særlige bestemmelser, Del B, pkt. 3

Kravet om transport i lukket emballage kan fraviges i følgende situationer, hvor begge bedrifter/virksomheder er beliggende inden for EU:

- Transport fra en økologisk jordbrugsbedrift direkte til en økologikontrolleret virksomhed, der tilbereder fødevarerne.
- Transport mellem økologikontrollerede virksomheder af produkter, der ikke umiddelbart kan emballeres, f.eks. korn på vognlad og mælk i tankvogne. Det er en forudsætning, at begge virksomheder tilbereder fødevaren.
- Transport af fødevarer, som er forsynet med en tydelig og uudslettelig individuel økologimærkning (f.eks. slagtekroppe, der er tydeligt stemplede som økologiske).

Det er en forudsætning, at transportproceduren sikrer, at der medfølger et dokument, der indeholder de under afsnit 6.3.8 nævnte mærkningsoplysninger, og at transporten i øvrigt sker under forhold, der sikrer at de økologiske produkter er identificerbare og tydeligt adskilte fra ikke-økologiske produkter, således at der ikke kan ske sammenblanding.

Det er desuden en forudsætning, at økologirapporten, foruden procedurer for hvordan transporten vil foregå, indeholder en procedure for, hvordan virksomheden vil sikre, at samme transportprocedure er godkendt af leverandørens eller modtagerens økologikontrolinstans.

Er leverandøren eller modtageren en virksomhed kontrolleret af en dansk fødevareregion, vil det være at betragte som en godkendelse fra kontrolinstansens side, hvis en tilsvarende transportprocedure er indarbejdet i leverandørens eller modtagerens økologirapport.

Er leverandøren en bedrift, der er underlagt Plantedirektoratets økologikontrol, kan transporten ske uden forudgående godkendelse fra Plantedirektoratet, forudsat at betingelserne gengivet i dette afsnit overholdes.

6.3.8.2 Særlige bestemmelser i forbindelse med transport/distribution

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2.3
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 8, samt Bilag III, Særlige bestemmelser, Del C, pkt. 4

For virksomheder, der udfører transport/distribution, og som alene er omfattet af kravet om anmeldelse iht. økologireglerne, fordi de transporterede partier opbevares i mere end 24 timer, jf. afsnit 6.2.3, er ovennævnte transportbestemmelser (afsnit 6.3.8) ikke relevante. Det er dog en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet. I praksis betyder dette, at der vil være tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

Virksomheder, der får udført transport, skal, uanset om denne transport kun indebærer en opbevaring, der varer mindre end 24 timer, sikre, at de økologiske partier til enhver tid kan identificeres, og at der ikke sker sammenblanding eller forurening med produkter, som ikke er tilladt anvendt ved økologisk produktion. Dvs. det skal bl.a. sikres, at der ikke sker behandling med ikke tilladte stoffer i forbindelse med skadedyrsbekæmpelse.

6.3.8.3 Transport af dyr

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 6 og Bilag I, Del B, pkt. 6.2
- Økologibekendtgørelsen: § 4 og Bilag 2, pkt. 1.1, 1.2 og 1.3

Der gælder særlige krav til transport af økologiske svin og kvæg, som ses af økologibekendtgørelsens Bilag 2, pkt. 1.1, 1.2, 1.3 og 2, jf. afsnit 4. Slagteriet skal udarbejde procedurer, der sikrer, at disse krav overholdes.

Herudover skal slagteriet udarbejde transportprocedurer i overensstemmelse med de generelle bestemmelser, som er omhandlet i afsnit 6.3.8 og 6.3.8.1. Dvs. det skal sikres, at der ved transport af økologiske dyr fra producent til slagteri ikke sker sammenblanding med andre dyr, og at de økologiske slagtedyr kan identificeres entydigt ved modtagelsen.

De generelle krav om individuel mærkning af slagtedyr, kan med fordel udnyttes, når der udarbejdes procedurer til identifikation af de økologiske slagtedyr.

Alle kreaturer, får og geder, der leveres til slagting, skal være individuelt øremærkede med et CKR-nummer. Det er således oplagt, at dette individnummer anvendes ved identifikation af dyret, og at de obligatoriske ledsagedokumenter indeholder en angivelse af bl.a. CKR-nummer.

Svin, der leveres til slagtning, skal være enten øremærkede med CHR-nummer eller forsynet med godkendt skinketatovering (indeholdende CHR-nummer eller leverandørnummer). For slagtesvin er det således normalt ikke muligt at identificere enkeltindivider, og adskillelsen vil derfor skulle sikres ud fra andre kriterier. F.eks. at der kun transporteres økologiske slagtesvin, eller at svinene transporteres i et særskilt aflukke på transportvognen og samtidigt er tydeligt mærkede som økologiske. De leverede dyr skal kunne identificeres på baggrund af det obligatoriske følgedokument, der f.eks. bør indeholde oplysninger om bl.a. CHR-/leverandørnummer og antal, jf. afsnit 6.3.9.1.1.

6.3.9 Dokumentation vedr. fødevarer mv., der modtages af virksomheden

Virksomheden skal via sine procedurer sikre, at alle modtagne økologiske fødevarer, samt alle ingredienser og hjælpestoffer, der skal anvendes ved fremstilling af økologiske fødevarer, lever op til økologireglerne.

Foruden dokumentationen for, at økologiske varer er økologiske iht. økologireglerne (jf. afsnit 6.3.9.1) skal virksomheden også sikre sig dokumentation for, at f.eks. anvendte ikke-økologiske råvarer og hjælpestoffer lever op til økologireglernes krav til disse (jf. afsnit 6.3.9.2).

6.3.9.1 Dokumentation for økologisk oprindelse

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6, 2. sidste sætning
- Økologibekendtgørelsen: § 16 og Bilag 3, Definitioner samt nr. 1 og 3

Virksomheden skal fastlægge procedurer, som sikrer, at de i dette afsnit omhandlede krav til dokumentation vedr. modtagne økologiske varers overholdelse af økologireglerne, herefter *dokumentation for den økologiske oprindelse*, opfyldes. De gængs krav er minimumkrav, og virksomheden kan, ved fastlæggelsen af procedurer til sikring af den nødvendige dokumentation, til enhver tid vælge at kræve yderligere dokumentation for den økologiske oprindelse.

Dokumentationen for modtagne fødevarers økologiske oprindelse, skal bestå af

- partivise originale dokumenter udstedt af leverandøren om, at det pågældende parti er økologisk (se afsnit 6.3.9.1.1) samt
- dokumentation for, at leverandøren er omfattet af økologikontrol, udstedt af økologikontrolinstansen (se afsnit 6.3.9.1.2).

Ved import fra tredjelande gælder særlige dokumentationsregler, som betyder, at kravene i afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2 ikke er relevante, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Som leverandør skal forstås den fysiske leverandør, dvs. den virksomhed, der rent faktisk afsender partiet, herunder udfører den fysiske kontrol af, at transportkravene ved afsendelsen er overholdt – på egne eller andres vegne.

6.3.9.1.1 Dokumentation vedrørende partiet

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, nr. 3.1

For hvert modtaget parti skal følgende oplysninger fremgå entydigt af de medfølgende dokumenter (partidokumenter):

- Navn og adresse på leverandøren og sælgeren, hvis denne er forskellig fra leverandøren.
- Oplysninger, der gør det muligt at identificere (dvs. fastslå en entydig overensstemmelse med) det modtagne parti, f.eks. lotnr.
- Oplysninger om partiet – minimum mængde og art, herunder eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Hvis der er tale om halvfabrikata, som skal anvendes som råvare i en produktion, skal virksomheden være særlig opmærksom på, at der er dokumentation for anvendte tilsætningsstoffer, hjælpestoffer mv. Er der tale om leverancer af markprodukter fra primærbedrifter, kan det endvidere være relevant at modtage oplysninger om marknummer, så- og høsttidspunkt samt omlægningstidspunktet for marken. Disse oplysninger vil sikre en bedre sporbarhed.
- Angivelse af den økologiske status, dvs. om der er tale om økologiske fødevarer eller fødevarer, der må markedsføres med sætningen *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion*.
- Leveringsdato.

Partidokumenterne skal være de originale dokumenter udstedt af leverandøren, f.eks. med leverandørens underskrift eller på anden vis originale "genkendelige" dokumenter fra leverandøren, f.eks. dokumenter udskrevet elektronisk på leverandørens brevpapir. Herudover kan dokumenter modtaget med digital signatur også betragtes som originale, forudsat at der i virksomheden er systemer til automatisk generering af signaturbevis samt de relevante systemsikringer⁹⁾.

Ved indkøb fra danske jordbrugsbedrifter skal det endvidere sikres, at autorisationsnummer, tildelt af Plantedirektoratet i henhold til bekendtgørelsen om økologisk jordbrugsproduktion fremgår af partidokumenterne. Desuden skal bedriftens navn og adresse svare til oplysningerne i Plantedirektoratets meddelelse om autorisation. Er der tale om leverancer (overflytning) fra en primærbedrift (omfattet af Plantedirektoratets økologikontrol) på samme adresse som den af Fødevarestyrelsen økologikontrollerede enhed (f.eks. gårdbutik med egen tilberedning), skal overflytningen dokumenteres ved registreringer, som opbevares, så både Plantedirektoratet og fødevareregionen har adgang til dem.

⁹⁾ Ved relevante systemsikringer forstås procedurer, der sikrer, at validering og logning bliver gennemført, signaturbeviset gemt og opbevaret på en sikker og forsvarlig måde; dvs. så ingen kan komme til at ændre i det, efter at det er blevet genereret.

Hvis partidokumenterne ikke udgøres af en faktura, skal fakturaen indeholde henvisning til numrene på de relevante partidokumenter (f.eks. følgesedler).

For visse virksomhedstyper kan det være hensigtsmæssigt, at udforme en model for de partidokumenter, som man ønsker at modtage fra leverandørerne. Eksempelvis kunne dette være relevant for slagterier, som ønsker at modtage bestemte oplysninger, således at der opnås entydig sammenhæng over til de modtagne dyr, jf. f.eks. afsnit 6.3.8.3. Et eksempel på en model for et sådant skræddersyet partidokument ses i bilag 2. Fortrykkes partidokumentet med gennemslagsark til producenterne, evt. med fortløbende nummerering, vil gennemslagsarkene kunne opbevares af producenterne som dokumentation for leveringerne.

6.3.9.1.1.1 Dokumentation vedrørende partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, nr. 3.1.1

Som undtagelse fra bestemmelserne gengivet i afsnit 6.3.9.1.1 kan dokumentation vedrørende partiet, ved køb af økologiske fødevarer fra detailbutikker eller fra engrosvirksomheder, hvor salg sker ved selvbetjening (engrossupermarkeder), sikres ved kassebon/kvittering, såfremt følgende oplysninger som minimum fremgår:

- Navn og adresse (minimum by) på butikken
- Varebetegnelse
- Henvisning til den økologiske status, dvs. om der er tale om økologiske fødevarer eller fødevarer, der må markedsføres med sætningen *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion*
- Mængde eller antal
- Købsdato

Ovennævnte bestemmelse kan have betydning for eksempelvis storkøkkener, der serverer økologiske retter, og som indkøber økologiske råvarer fra detailbutikker/engrossupermarkeder.

6.3.9.1.1.2 Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, nr. 3.1.2

Ved leverancer fra primærbedrifter, hvor det er modtageren, der fastlægger den nøjagtige leverede mængde (f.eks. leverancer af større mængder høstede produkter løst på vognlad), kan kravet om, at der med hvert parti følger et originalt dokument udstedt af leverandøren, erstattes af en særlig leverandøraftale.

Aftalen skal bl.a. sikre, at leverandøren foretager en skønsmæssig opgørelse af mængden, inden partiet forlader primærbedriften, og at denne mængde registreres. Eksempelvis kan en skønsmæssig opgørelse af mængden foretages på baggrund af kendskab til cirka-indholdet af vognlad, containere etc. (f.eks. erfaringsmæssigt pba. tidligere afregninger) samt kendskabet til antallet af vognlad, containere etc.

Procedurerne skal endvidere sikre, at oplysningerne nævnt i afsnit 6.3.9.1.1 fremgår af afregningsdokumenterne, der foreligger hos både leverandør og modtager.

Leverandøraftalen skal fornys med passende mellemrum. F.eks. en gang årligt i forbindelse med, at også leverandørdokumentationen skal fornys, se afsnit 6.3.9.1.2.

6.3.9.1.2 Dokumentation vedrørende leverandøren

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 16

Ud over dokumentationen fra leverandøren om, at det enkelte parti er økologisk, skal virksomheden sikre sig, at leverandøren er underlagt økologikontrol. Virksomheden skal derfor, inden første levering fra den pågældende leverandør, og herefter én gang hvert kalenderår, indhente en bekræftelse på, at leverandøren er omfattet af økologikontrol (herefter leverandørdokumentation). Bekræftelsen skal være udstedt af den instans, der udfører økologikontrollen hos leverandøren, og den skal til enhver tid kunne fremvises.

Selvom en virksomhed køber varerne hos en sælger, der ikke selv er leverandør (dvs. ikke selv den fysiske afsender af partiet, jf. afsnit 6.3.9.1), skal virksomheden sikre sig dokumentation for, at *leverandøren* er underlagt økologikontrol. Dokumentationen kan eventuelt sikres via en aftale med sælgeren, således at sidstnævnte forpligtes til for hver ny leverandør at skaffe leverandørdokumentationen og fremsende den til virksomheden.

Leverandørdokumentationen kan være en særlig erklæring om økologikontrol eller en tilsynsrapport. Der må gerne være tale om en kopi, eller en indscannet version, som virksomheden til enhver tid har adgang til, f.eks. på internettet. Virksomhedens procedurer skal sikre, at der er dokumentation for, at virksomheden har foretaget kontrol af, at der foreligger leverandørdokumentation for alle leverandører. Fødevareregionen skal ved tilsyn have umiddelbar adgang til eventuelle elektroniske dokumenter, og på anmodning også have udleveret papirudskrifter af disse.

I Danmark udsteder fødevareregionerne i løbet af hvert kalenderår en særlig *Erklæring om økologikontrol* (og ved behov også en engelsk version) til hver af de økologikontrollerede virksomheder, som kan anvendes som leverandørdokumentation.

Er leverandøren en dansk primærbedrift kan bekræftelsen bestå af en kopi af en såkaldt Statusrapport, som årligt udstedes af Plantedirektoratet.

En anden måde at sikre sig leverandørdokumentation på, når det gælder danske primærbedrifter og virksomheder, er at anvende de lister over autoriserede bedrifter og økologikontrollerede virksomheder, som findes på Plantedirektoratets hjemmeside (www.pdir.dk) og Fødevestyrelsens hjemmeside (www.fvst.dk). Anvendes disse lister, skal virksomhedens procedurer sikre, at der for alle

nye leverandører inden første leverance, og for øvrige leverandører årligt, foretages en kontrol af, at de forefindes på listerne. Er der tale om leverandører under Plantedirektoratets kontrol skal det endvidere sikres, at der på listen er oplyst et autorisationsnummer. Kontrollen skal kunne dokumenteres på baggrund af mindst årlige udskrifter af listerne i PDF-format, hvorpå alle aktuelle leverandører er tydeligt markeret.

Hvilke instanser, der er anerkendt til at føre kontrol i henhold til økologiforordningen i de øvrige EU-lande, og som dermed kan udstede leverandørdokumentation, ses af listen over EU-godkendte kontrolinstanser. Listen offentliggøres med mellemrum af EU-kommissionen i EU-tidende.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside findes et link til seneste offentliggjorte liste (under www.fvst.dk/Maerkning/Okologi/Kontrol).

Hvis virksomheden støder på kontrolinstanser i EU, der ikke er medtaget på ovennævnte liste, f.eks. fordi de er nye, kan leverandøren anmodes om at fremskaffe dokumentation (f.eks. ved at henvise til dokumentation indlagt af kontrolinstansen på en hjemmeside), der viser, at medlemslandets myndigheder har anerkendt kontrolinstansen iht. økologiforordningens artikel 9, stk. 1.

6.3.9.1.2.1 Undtagelse fra kravet om dokumentation vedrørende leverandøren

Ved indkøb af økologiske fødevarer fra detailbutikker, der ikke er omfattet af anmeldelsespligt iht. økologireglerne, er kravet om dokumentation vedrørende leverandøren ikke relevant. Se afsnit 6.3.9.1.1.1.

6.3.9.1.3 Dokumentation ved import fra tredjelande

Lovgivning

- Importforordningen: Bilag I

Med hvert importeret parti skal der medfølge en særlig kontrolattest, gengivet i Bilag I i importforordningen, som skal påtegnes af toldmyndighederne, jf. afsnit 5, og følge det enkelte parti frem til den første modtager i EU. Den første modtager skal ligeledes påtegne kontrolattesten.

Kontrolattesten erstatter såvel parti- som leverandørdokumentation, jf. afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2.

En udførlig beskrivelse af reglerne om import af økologiske fødevarer fra tredjelande, herunder kontrolattesten, findes i Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. af november 2003. Se desuden afsnit 6.3.2.1 og afsnit 5.0.

6.3.9.2 Øvrig dokumentation vedrørende råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer

Når der i økologireglerne opstilles særlige krav til beskaffenheden af ingredienser, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer, der anvendes ved tilberedning af økologiske fødevarer, skal virksomheden udarbejde de relevante procedurer, der sikrer disse krav overholdt. Som eksempler på særlige krav kan nævnes:

- Kravet i økologibekendtgørelsens § 11, stk. 2, om at anvendelse af økologikontrolmærket (Ø-mærket) på animalske økologiske fødevarer forudsætter, at fødevarerne kun indeholder

ingredienser af ikke-landbrugsoprindelse (herunder tilsætningsstoffer), som er anført i bekendtgørelsens Bilag 1, Del A, og at der ved fødevarernes forarbejdning kun er anvendt de produkter, som er anført i bekendtgørelsens Bilag 1, Del C. Det vil være relevant at få dokumenteret overholdelsen af disse krav ved udenlandske leverancer af forarbejdede ingredienser, som er beregnet på at indgå i animalske økologiske fødevarer med Ø-mærket. Se afsnit 3.5.

- Kravet i økologiforordningen om, at der ved fremstilling af økologiske fødevarer og deres ingredienser, ikke må være anvendt ioniserende stråling. Det vil være relevant at kunne dokumentere, at dette forbud er overholdt, når det gælder ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, og hvor disse ingrediensernes anvendes på konventionel form i økologiske fødevarer i overensstemmelse med økologiforordningens Bilag VI, Del C. Selvom der er oplysningspligt om en eventuel bestråling ved handel med de ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, vil leverandøraftaler være en relevant del af kontrolprocedurerne. Ved direkte import fra tredjelande af konventionelle ingredienser til brug i økologiske fødevarer, vil kontrolforanstaltninger i relation til de ingredienser, hvor bestråling kunne tænkes anvendt i praksis, være særligt relevante.
- Forbudet mod anvendelse af GMO, jf. afsnit 3.2. Ved fastlæggelsen af procedurer til sikring af, at økologireglernes GMO-forbud overholdes, henvises til Vejledning om genetisk modificerede fødevarer inklusiv rettelsesblade, som ses på www.fvst.dk. De i nævnte vejledning anførte retningslinier (se særligt kapitel 5) for udarbejdelse af egenkontrolprocedurer rettet mod virksomheder, der ikke ønsker at handle med GMO, skal også følges i relation til overholdelse af GMO-forbudet i økologireglene. Særlige egenkontrolprocedurer er som udgangspunkt ikke nødvendige, når det gælder *økologiske* fødevarer/råvarer, idet disse er fremstillet under kontrolordninger, der inkluderer kontrol af GMO-forbudets overholdelse. Hvilke typer af ikke-økologiske råvarer, tilsætningsstoffer, hjælpestoffer mv., som det vil være relevant at udarbejde procedurer for, skal afgøres på baggrund af en vurdering af sandsynligheden for, at de anvendte råvarer kan stamme fra en GMO.

Desuden skal virksomhederne være opmærksomme på, at der skal træffes særlige foranstaltninger, når det gælder dels tekniske hjælpestoffer og dels tilsætningsstoffer, aromaer og ingredienser, fremstillet ved fermentering med genetisk modificerede mikroorganismer, hvor mikroorganismene ikke er til stede i det færdige produkt. For de nævnte produkter gælder, at de er omfattet af økologireglernes anvendelsesforbud, men *ikke* af mærkningskravene i forordningen om sporbarhed og mærkning af GMO¹⁰⁾. Dvs. det følger ikke af de generelle GMO-regler, at produkterne skal mærkes med, at de er fremstillet ud fra GMO. Virksomhedens procedurer skal derfor tage højde for dette. Se endvidere GMO-vejledningens kapitel 5. *Særligt vedrørende kontrol af økologiske fødevarer* samt rettelsesblad af 26. november 2004.

- Kravet i økologiforordningens Bilag VI, Del A, om, at eventuelle aromastoffer, der anvendes til fremstilling af økologiske vegetabiliske fødevarer og deres ingredienser, skal være af

¹⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/E.

en sådan beskaffenhed, at de kan mærkes som "naturlige aromastoffer" eller "naturlige aromapræparater" iht. aromadirektivet¹¹⁾.

6.3.10 Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6, 2. sidste sætning
- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1

For hvert parti økologiske fødevarer, der leveres til andre virksomheder, skal der foreligge dokumentation, hvoraf følgende oplysninger kan uddrages entydigt:

- Modtager (navn og adresse)
- Mængde og art, herunder eventuel størrelses- og kvalitetssortering
- Angivelse af fødevarens "økologiske status", dvs. om der er tale om økologiske fødevarer eller fødevarer, der må markedsføres med sætningen *x% af ingredienserne af landbrugsoprindelse er fremstillet efter reglerne for økologisk produktion*
- Leveringsdato
- Øvrige relevante oplysninger til identifikation af leverancen (dvs. til sikring af en entydig sammenhæng mellem dokumentationen og det pågældende parti), f.eks. lotnr.

6.3.10.1 Dokumentation vedr. detailsalg

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.1, 1.2 og 1.3

Detailsalg skal ligeledes kunne dokumenteres, når det sker i forbindelse med tilberedning, som det er tilfældet hos eksempelvis detailbagere og -slagtere. Det, der skal dokumenteres, er den solgte mængde af de pågældende økologiske fødevarer/fødevarergrupper samt salgsdato.

Det er ikke tilstrækkeligt, at virksomheden foretager en daglig manuel optælling og registrering af f.eks. antal solgte brød. Registreringen skal være yderligere dokumenteret, f.eks. i form af kopi af kvitteringer, som kunden modtager ved salget, eller bonkopier fra kasseapparatet. Ved brug af bonkopier fra kasseapparat, skal de økologiske varer kunne identificeres v.h.a. enten varekode eller pris (eksempelvis kunne prisen på økologiske varer fastsættes til x,x1kr).

I detailvirksomheder, hvor der kun tilberedes *økologiske* fødevarer, kan man, når forholdene taler for det, alternativt dokumentere den solgte mængde ud fra en beregning heraf med udgangspunkt i

¹¹⁾ Rådets direktiv 88/388/EØF af 22. juni 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om aromaer, som må anvendes i levnedsmidler, og om udgangsmateriale til fremstilling af disse.

omsætningen i kroner og en gennemsnitlig salgspris i kr/kilo. Et eksempel på en virksomhedstype, hvor denne metode kunne være relevant, er detailslagtere med salg af mange slags ferske økologiske kødudskæringer, som ikke kan indkodes særskilt i kasseapparatet.

Den gennemsnitlige salgspris skal fastlægges ud fra en dokumenteret vurdering af (erfaring med) omsætning pr. eksempelvis leveret slagtekrop samt det gennemsnitlige svind (eksempelvis fraskæringer i forbindelse med udskæringen). Metoden vil forudsætte, at der sker en registrering af de mængder, der kasseres eller overføres til anden brug (eksempelvis kød, der anvendes til produktion af frikadeller).

Hvis denne metode vurderes ikke at være tilstrækkelig til at vise balance mellem leveret mængde og solgt mængde (med en usikkerhed på mindre end +/- 5 pct.), jf. afsnit 6.3.11.3.3, kan der evt. foretages en inddeling i produktgrupper, således at variationen i pris/kg mindskes. Modellen forudsætter, at produktgrupperne, kan identificeres ud fra salgsdokumentationen (dvs. eksempelvis ved en særlig varekode eller pris på kassebon'en).

6.3.11 Regnskab

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 8 samt Bilag 3
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Regnskabet over økologiske fødevarer på virksomheden udgør et væsentligt grundlag for økologikontrollen. Det er således gennem kontrollen af virksomhedens dokumenterede balanceopgørelser samt krydskontrol, dvs. sammenligning af virksomhedernes regnskabsdata (jf. afsnit 6.1.2), at kontrolmyndighederne har mulighed for at opdage eventuel grov svindel, som f.eks. forhandling af ikke-økologiske varer som økologiske.

I økologirapporten skal virksomheden beskrive, hvordan regnskabet føres og hvilke registreringer, der foretages i virksomheden. Samtidigt skal der vises et eksempel på en balanceopgørelse.

6.3.11.1 Overordnede krav

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1
- Økologiforordningen: Bilag III

Regnskabet skal gøre det muligt for både virksomhed og fødevareregion at følge de økologiske fødevarers bevægelse gennem virksomheden og at konstatere, om der er balance i mængderne af økologiske fødevarer modtaget og leveret af virksomheden. Til brug for det skal virksomheden opstille balanceopgørelser for hver enkelt art råvare samt færdigvare, der håndteres af virksomheden, jf. afsnit 6.3.11.2.

Regnskabet skal være tilgængeligt i virksomheden. Fødevareregionen skal endvidere have adgang til regnskabet, og det skal være i en form, så det kan udskrives eller kopieres.

Regnskabet skal altid være ajourført, dvs. at indgang, udgang, produktion og øvrige bevægelser skal registreres løbende. Mht. balanceopgørelserne skal disse være opdateret, således at seneste periodes balanceopgørelser er tilgængelige inden udgangen af den efterfølgende periode.

Virksomheden skal opbevare original dokumentation i fem år. Dokumentationen skal være en integreret del af virksomhedens almindelige finansregnskab over køb og salg. For nogle virksomheder kan det dog være nødvendigt med særlige registreringer for at få den nødvendige dokumentation, f.eks. for råvareforbrug, produceret mængde færdigvare, spild eller kassation.

6.3.11.2 Balanceopgørelser

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.2-1.3
- Økologiforordningen: Bilag III, pkt. 6

Til brug for opstilling af balanceopgørelser skal virksomheden:

- Fastlægge hvor ofte balancerne skal opgøres, dvs. fastlægge en periode på minimum en måned og maksimum et halvt år.
- Foretage en optælling af lagerbeholdningen af økologiske råvarer og færdigvarer ved starten af hver periode.
- Opgøre periodens indgang og udgang af hver enkelt økologisk råvare og færdigvare.

Der skal opstilles en afstemt balanceopgørelse for hver enkelt art økologisk råvare og færdigvare. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Herunder ses eksempler på, hvordan hhv. en råvarebalance og en færdigvarebalance kan opstilles.

Råvarebalance	Beskrivelse i:
Lagerbeholdning primo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
+ Køb/modtagelse	<i>afsnit 6.3.11.3.2.1</i>
– Lagerbeholdning ultimo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
= <i>Beregnet forbrug</i>	
– Registreret forbrug til produktion	<i>afsnit 6.3.11.3.2.2</i>
– Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion mv.	<i>afsnit 6.3.11.3.2.2</i>
= <i>Difference</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.3</i>

Færdigvarebalance

Lagerbeholdning primo	afsnit 6.3.11.3.1
– Registreret produktion	afsnit 6.3.11.3.2.3
– Lagerbeholdning ultimo	afsnit 6.3.11.3.1
= <i>Beregnet salg/levering</i>	
– Registreret salg/levering	afsnit 6.3.11.3.2.4
– Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion, personaleforbrug, gaver, mv.	afsnit 6.3.11.3.2.4
= <i>Difference</i>	afsnit 6.3.11.3.3

Detailvirksomheder, der udelukkende tilbereder økologiske fødevarer, kan evt. opstille balanceopgørelser, hvor flere sammenlignelige produkttyper slås sammen, jf. afsnit 6.3.10.1. Det er en forudsætning, at fødevareregionen har vurderet, at opgørelsen fortsat vil sikre en effektiv kontrol.

6.3.11.2.1 Fastlæggelse af opgørelsesperioden

Lovgivning

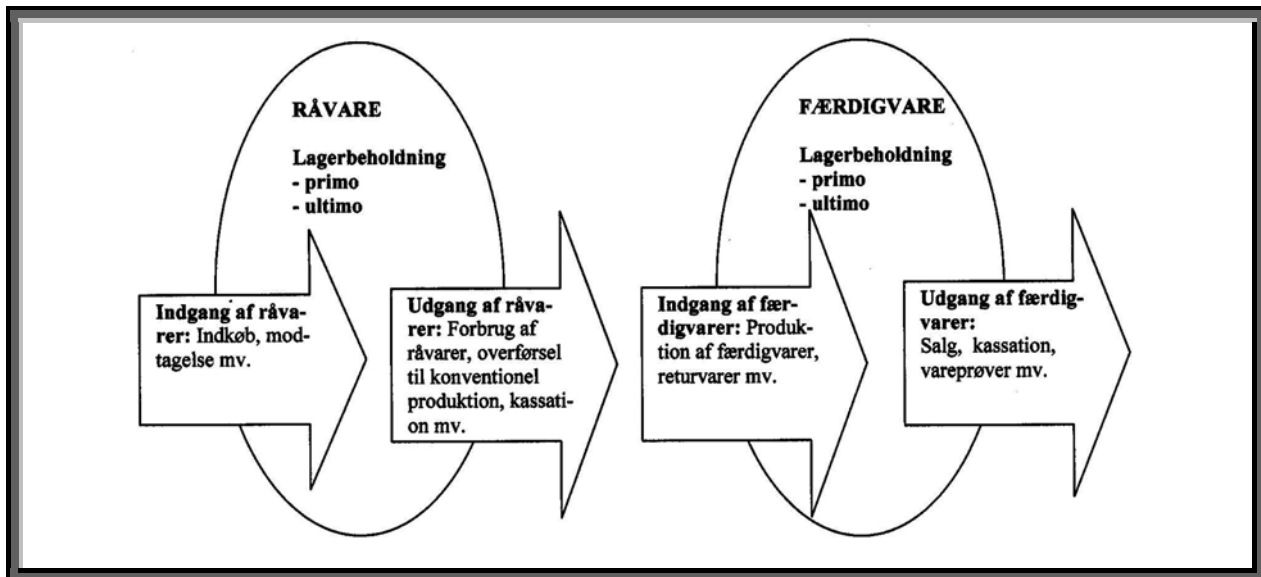
- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.2.1

Virksomheden skal fastlægge, hvor ofte balancerne skal opgøres. Denne *opgørelsesperiode* skal som udgangspunkt være på minimum en måned og maksimum et halvt år.

Virksomheder, der producerer batchvis eller har produktion i afgrænsede perioder af året, kan opstille balanceopgørelser batchvis eller sæsonvis, sådan at der sikres størst mulig overensstemmelse mellem aktivitets- og opgørelsesperioderne. Det er dog en forudsætning, at fødevareregionen vurderer, at den foreslåede opgørelsesperiode sikrer, at der kan udføres en effektiv kontrol. Den batchvise eller sæsonvise opgørelsesperiode kunne f.eks. være relevant for virksomheder, der har en mindre produktion pr. ordre eller som lønarbejde, eller virksomheder med sæsonproduktion, som f.eks. æblemøstrier. Et andet eksempel kunne være slagterier, der udfører lejlighedsvis lønslagting, og hvor opgørelsesperioden kunne vedrøre den enkelte slagting.

6.3.11.3 Nødvendige data til balanceopgørelser

I dette afsnit gennemgås hvilke data, der er nødvendige for at kunne opstille balanceopgørelserne, og hvordan disse data registreres og dokumenteres.

6.3.11.3.1 Lagerbeholdning primo/ultimo

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.2.2

For at kunne opstille en balanceopgørelse er det nødvendigt at tage udgangspunkt i en periode, hvor det er registreret, hvad der var på lager af den enkelte art af råvare/færdigvare i starten af perioden (primo) og i slutningen af perioden (ultimo).

For at muliggøre en løbende kontrol af balancen, og samtidig sikre det bedst mulige overblik for både virksomhed og fødevareregion, skal perioden være på minimum 1 måned og maksimalt et halvt år. Oftest vil månedsvise eller kvartalsvise opgørelser være optimale. Periodens længde, og tidspunktet for periodens start og afslutning, skal være ens for alle de råvarer/færdigvarer virksomheden håndterer, så det er muligt at foretage en *samlet* vurdering af balancen mellem virksomhedens ind- og udgående mængder af økologiske fødevarer.

Med lageroptælling menes en fysisk lageroptælling af den enkelte art råvare/færdigvare.

Når den fysiske lageroptælling er foretaget, skal den beregnede bogførte lagerbeholdning reguleres, dvs. den bogførte lagerbeholdning ændres til den mængde, der er konstateret ved den fysiske optælling. Lagerreguleringer skal indarbejdes i regnskabet med henvisning til de relevante bilag, dvs. optællingssedler, noter med begrundelser for større afvigelser mv. Dermed vil en måneds ultimo lagerbeholdning være den følgende måneds primo lagerbeholdning.

Den løbende lagerbeholdning registreres bl.a. med mængdeangivelser af til- og afgang, dato samt de nødvendige partireferencer.

Den aktuelle lagerbeholdning på et givet tidspunkt (dvs. den der kan beregnes på baggrund af den fysiske primo lagerbeholdning korrigeret for de efterfølgende bevægelser) skal så vidt muligt fremgå af regnskabet.

6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3 og pkt. 1.1

For at kunne opstille balanceopgørelser er det nødvendigt, at virksomheden registrerer og dokumenterer indgang af råvarer, udgang (forbrug) af råvarer, indgang (produktion) af færdigvarer og udgang af færdigvarer. Virksomheden skal også kunne dokumentere spild, svind, kassation og recepter for fremstilling af færdigvarerne, så der kan skabes et samlet billede af bevægelsen af mængder.

For at kunne opstille balanceopgørelser skal al dokumentation, der har betydning for balanceopgørelserne, som minimum indeholde reference til varenr., dato og mængde.

Virksomheder, der er omfattet af undtagelserne vedr. opstilling af periodevise balanceopgørelser, jf. afsnit 6.3.12.3, skal ligeledes løbende registrere og dokumentere ovennævnte mængdebevægelser, da virksomhederne til enhver tid på fødevarerregionens eller Fødevarestyrelsens anmodning skal kunne opstille balanceopgørelser for den enkelte råvare/færdigvare i en afgrænset periode.

Hvis en virksomhed ikke selv fremstiller, pakker eller mærker økologiske fødevarer, og derfor ikke har nogen indgang af *råvarer*, skal den kun føre regnskab over de håndterede fødevarer. Kravene til disse fødevarer svarer til de krav, der i økologibekendtgørelsen stilles til færdigvarer.

6.3.11.3.2.1 Indgående råvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Ved *indgående råvarer* menes råvarer, der via køb, overflytning fra afdeling eller lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), intern overflytning, eller på anden måde, tilgår virksomheden mhp. videre produktion (forarbejdning, emballering eller mærkning). Dvs. at evt. kassation/overskud fra en tidligere produktion, der skal indgå i en ny produktion, også skal registreres som indgående råvarer.

Indgående råvarer skal registreres med mængde, dato og leverandør (oprindelse – hvis intern overflytning) og – hvis forskellig – sælger, således at det er muligt at spore de økologiske råvarer, og deres mængder.

Resultatet af modtagekontrol, jf. afsnit 6.3.2, kan med fordel ofte registreres samtidigt med registrering af indgående råvarer.

6.3.11.3.2.2 Udgående råvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Ved udgående råvarer menes de råvarer, der fjernes fra råvarelageret, dvs. både råvarer der anvendes til produktion, råvarer der sælges direkte fra lageret, overflyttes internt (dvs. f.eks. fra en afdeling til en anden – forudsat at afdelingerne iht. fødevarelovgivningen betragtes som særskilte virksomheder), kasseres eller på anden måde fjernes fra lageret, så beholdningen af råvarer mindskes.

Udgående råvarer skal fremgå af lagerregistreringerne for råvarelageret. Mængden af råvarer benyttet til produktion skal desuden fremgå af registreringer i forbindelse med produktionen, f.eks. af produktionssedler pr. batch, dag, parti eller lignende. Solgte eller internt overflyttede råvarer dokumenteres typisk via hhv. faktura eller interne dokumenter. Kassation registreres ved angivelse af varenummer samt kasseret mængde.

6.3.11.3.2.3 Indgående færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Ved færdigvarer skal altid kun forstås varer, der ikke skal tilberedes yderligere inden videresalg.

Indgående færdigvarer omfatter såvel indkøbte færdigvarer som færdigvarer, der er produceret (tilberedt) på virksomheden. Producerede færdigvarer skal registreres som indgang af færdigvarer, når de er "færdigproduceret" og dermed klar til salg.

Internt overflyttede færdigvarer, varer overflyttet fra en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. fra særskilt kontrollerede virksomheder), samt returvarer og alle andre varer der tilgår, så beholdningen af færdigvarer øges, skal ligeledes registreres som indgående færdigvarer.

Indgående færdigvarer skal registreres via lagerstyring af færdigvarelageret og skal dokumenteres via produktionsregistreringer samt interne dokumenter vedr. interne overflyttelser, returvarer mv.

6.3.11.3.2.4 Udgående færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, Definitioner samt pkt. 1.1, litra a
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Udgående færdigvarer omfatter hovedsagligt salg, men også færdigvarer der mærkes som konventionelle, overgår til videre tilberedning, flyttes til en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), udleveres som vareprøver, kasseres eller på anden måde formindsker beholdningen af færdigvarer.

Udgående færdigvarer registreres med oplysninger om modtageren (ikke relevant ved detailsalg) og – hvis forskellig – køber samt mængde og dato. Registreringerne skal relateres til bagvedliggende dokumentation i form af produktbeskrivelse, relevante referencer til salgsdokumenter/-fakturaer (følgesedel-, faktura-, bilagsnummer mv.), relevante oplysninger om færdigvarens produktionsnr.

eller produktionsdato samt eventuel yderligere partireference. Er der tale om intern overflytning registreres anvendelsen.

6.3.11.3.3 Vurdering af difference

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.2.3

Såfremt der ved afstemningen af balanceopgørelserne for hver økologisk råvare/færdigvare viser sig en markant difference mellem ind- og udgående mængder, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive de korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende periode.

Hvad en markant difference er, afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Men differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maksimalt 5 procent. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt branchekendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante difference" begrundes.

6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.2 og 2

Der skelnes i økologibekendtgørelsen mellem løbende balanceopgørelser (hovedreglen) og balanceopgørelser på anmodning fra fødevareregionen (afvigelsen). De typer virksomheder, der er undtaget fra reglen om udarbejdelse af løbende balanceopgørelser, men som dog skal foretage de bagvedliggende registreringer, er virksomheder, der ikke håndterer konventionelle produkter, dvs. virksomheder, hvis aktiviteter udelukkende udføres på *økologiske* fødevarer.

Selvom en virksomhed er undtaget fra kravet om at udarbejde løbende periodevise balanceopgørelser, skal virksomheden registrere alle ind- og udgående råvarer/færdigvarer samt produktionsregistreringer, som beskrevet i afsnit 6.3.11.5, da virksomheden til enhver tid på anmodning skal kunne opstille balanceopgørelser for hver enkelt råvare/færdigvare samt kunne afstemme og dermed dokumentere, at der har været råvarer nok til rådighed til at fremstille den producerede og solgte mængde færdigvarer. Virksomheden skal derfor ligeledes foretage regelmæssige lageroptællinger, jf. afsnit 6.3.11.3.1.

Anmodning om opstilling af balanceopgørelser kan ske stikprøvevis, som en årlig tilbagevendende kontrol eller når som helst myndighederne vurderer, der er et behov. Eksempelvis kan Fødevarestyrelsen eller fødevareregionen anmode om, at virksomheden forud for et kontrolbesøg opstiller, afstemmer og vurderer en eller flere fødevarer for en given periode.

Bemærk, at der også for visse forhandlings- og opbevaringsvirksomheder er undtagelser fra kravet om udarbejdelse af løbende balanceopgørelser, og at der for disse virksomheder kan gælde særlige registreringskrav, jf. afsnit 6.3.12.

6.3.11.5 Produktionsregistreringer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1, litra b
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 6

Virksomheder, der producerer (dvs. "tilbereder", jf. afsnit 6.2.1), skal registrere produktionen.

Registreringer af produktionen har til formål at danne grundlag for en vurdering af, hvorvidt der er balance mellem de økologiske råvarer til rådighed og den producerede mængde færdigvarer. Produktionsregistreringerne skal endvidere dokumentere, at reglerne om forarbejdning og sammensætning (jf. afsnit 3.1) er overholdt.

Produktionsregistreringerne skal indeholde alle informationer, der kan have betydning for dokumentationen af balance mellem indgående og udgående mængder, for eksempel recepter/opskrifter, planlagt overdosering ved pakning, fejlrapporter ved produktionsuheld (f.eks. fejlproduktion grundet fejl i recepten), deciderede uheld (f.eks. ødelagte fødevarer som følge af tab på gulvet, væltede stakke mv.), produktionsspild (f.eks. at der konsekvent er et tab af råvarer som følge af rengøring), frasortering (f.eks. at der ved sortering af frugt kasseres en del af råvarerne) samt andre former for kassation.

For hver produktion (evt. produktionsdag) skal der registreres dato, råvare- og færdigvaremængde samt reference til batchnumre samt recepter.

Detailvirksomheder, der kun tilbereder *økologiske* fødevarer, kan under forudsætning af, at fødevareregionen vurderer, at en effektiv kontrol af balancen fortsat vil være sikret (jf. afsnit 6.3.10.1), fravige et eller flere af ovennævnte registreringskrav.

6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 1.3
- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, punkt 6

Foruden de periodevise balanceopgørelser skal virksomheden for hver opgørelsesperiode foretage en vurdering af, om der er sammenhæng mellem det registrerede forbrug af råvarer og den registrerede produktion af færdigvarer. Sammenhængen vurderes med udgangspunkt i produktionsregistreringerne og de anvendte recepter. Recepterne skal, når det er relevant, indeholde svind/tilvækstangivelser, dvs. eksempelvis "hvor mange kilo råvarer går der til en dej, og hvor mange kilo færdigvarer (brød) resulterer det i".

Resultatet af vurderingen skal nedskrives og dokumenteres i form af de bagvedliggende beregninger.

Såfremt vurderingen viser en markant difference mellem det registrerede forbrug af råvarer og den registrerede mængde produceret færdigvare, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende opgørelsesperiode.

Hvad en markant difference er afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Men differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maks. 5 pct. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt branchekendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante differencer" begrundes.

6.3.11.7 Hvad skal med i økologirapporten

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: § 9

Virksomheden skal beskrive, hvorledes den vil føre og opbevare regnskabet inklusiv tilhørende dokumenter, således at dette til enhver tid er ajourført samt gennemskueligt og tilgængeligt for myndighederne.

Virksomheden skal ved konkrete eksempler vise, hvordan regnskabet, herunder de tilgrundliggende registreringer, balanceopgørelser, balancevurderinger mv. vil blive ført.

"Økologiregnskabet", særligt de løbende registreringer og den tilhørende dokumentation, skal i videst muligt omfang være en integreret del af virksomhedens øvrige regnskab.

6.3.12 Afvigelser fra de generelle krav for visse virksomhedstyper

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2

Afvigelserne nævnt i dette afsnit gælder for visse typer virksomheder, som udelukkende opbevarer eller *markedsfører* økologiske fødevarer.

For virksomheder, der udelukkende opbevarer eller markedsfører økologiske fødevarer, skal økologibekendtgørelsens krav til regnskabet (Bilag 3) læses på følgende måde:

- De opbevarede eller markedsførte økologiske fødevarer skal overholde de krav, der i Bilag 3, pkt. 1, stilles til *færdigvarer*.
- Alle kravene, der stilles til *råvarer* er irrelevante, og der skal derfor ses bort fra disse.

- I definitionen for "indgående færdigvarer" skal der ses bort fra "færdigvarer tilberedt af den erhvervsdrivende". Definitionen for "indgående færdigvarer" bliver derfor ændret til: "Købte/modtagne færdigvarer, herunder returvarer, samt øvrig tilgang til beholdningen af færdigvarer."

6.3.12.1 Opbevaring og markedsføring en gros af ikke-færdigpakkede fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2.1

Virksomheder, der udelukkende opbevarer og/eller markedsfører ikke-færdigpakkede økologiske fødevarer en gros fra virksomhedens egne lokaler, er i sagens natur undtaget kravet om løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Eksempler på ovenstående virksomheder kunne være virksomheder, der forhandler fødevarer pakket i bulk, altså fødevarer der ikke er færdigpakket til detailsalg, og som hverken ompakker, ændrer på emballagen el. lign., men som rent fysisk håndterer de økologiske fødevarer; dvs. enten opbevarer fødevarerne, eller evt. blot modtager og umiddelbart herefter videresender fødevarerne fra virksomhedens adresse.

6.3.12.2 Opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer

Lovgivning

- Økologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2.2

Virksomheder, der udelukkende opbevarer og/eller markedsfører færdigpakkede økologiske fødevarer en gros fra virksomhedens egne lokaler, er undtaget kravet om løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5), kravet om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Fødevestyrelsen eller fødevareregionen kan dog på anmodning, bede virksomheden opstille balanceopgørelse for de enkelte fødevarer, hvilket betyder, at virksomheden skal foretage de nødvendige registreringer (afsnit 6.3.11.3). Økologirapporten skal således indeholde beskrivelse af, hvordan virksomheden vil opfylde kravene til afstemning af balanceopgørelser samt vurdering af en evt. difference mellem indgående og udgående mængder.

Eksempler på ovenstående virksomheder, kunne være en gros-supermarkeder, og andre virksomheder, der alene opererer som mellemhandlere af færdigpakkede fødevarer, og ikke ændrer på emballage, mærkning el. lign., men som rent fysisk håndterer varerne. Ved *fysisk håndtering* skal i denne forbindelse forstås, at fødevarerne enten opbevares eller at de evt. blot modtages og umiddelbart herefter videresendes fra virksomhedens adresse. Vær opmærksom på, at der kan gælde særligt lempelige krav, hvis opbevaringen udelukkende er et led i en transport, jf. afsnit 6.2.12.3.

6.3.12.3 Opbevaring en gros i forbindelse med transport

Lovgivning

- Okologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2.3

Virksomheder, der opbevarer transportemballerede økologiske fødevarer en gros i forbindelse med transport/distribution, og som ikke ændrer ved partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), kravet om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Mht. modtagekontrollen, jf. afsnit 6.3.2, er det ikke relevant, at virksomhederne kontrollerer dokumentationen for de modtagne varers økologiske status (jf. afsnit 6.3.9.1-2).

Virksomhederne skal dog registrere de nødvendige oplysninger for, at hvert parti kan identificeres, dvs. afhentning og leveringsdato, samt navn og adresse på leverandør og modtager, og hvis relevant, f.eks. ordrenr. på transporten, pallernr. e.l.

Kravene til transport er beskrevet i afsnit 6.3.8, se særligt afsnit 6.3.8.2. Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (afsnit 6.3.11.1).

Eksempler på ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der transporterer fødevarer fra en fødevarevirksomhed til en anden fødevarevirksomhed, f.eks. vognmænd, eller virksomheder, der distribuerer færdigpakkede fødevarer til detailbutikker.

6.3.12.4 Markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering

Lovgivning

- Okologibekendtgørelsen: Bilag 3, pkt. 2.4

Virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer en gros, og som hverken opbevarer eller på anden måde fysisk håndterer fødevarerne, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Virksomhederne skal dog kunne dokumentere køb og salg af økologiske fødevarer. Dokumentation skal indeholde oplysning om fødevarernes art, leverings- og modtagelsesdato, mængde, modtager og evt. køber (kun hvis forskellig fra modtager), leverandør og evt. sælger (kun hvis forskellig fra leverandør) samt økologisk status (dvs. angivelse af om varen er økologisk eller evt. kun et "70%-produkt", jf. afsnit 3.2).

Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (afsnit 6.3.11.1).

Ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der fra et salgskontor markedsfører økologiske fødevarer, og hvor varen eksempelvis leveres fra virksomhedens egen produktionsafdeling på en anden adresse, eller fra en virksomhed, der har produceret fødevarerne som lønarbejde.

Der kan endvidere eksempelvis være tale om agenter, der køber og sælger fødevarer, f.eks. kaffeimportører.

Hvis virksomheden får udført tilberedning eller opbevaring som lønarbejde, skal virksomheden have dokumentation for, at lønarbejdsvirksomheden er omfattet af kontrol samt dokumentation for den mængde fødevarer, der modtages og leveres af lønarbejdsvirksomheden med oplysninger om art, mængde, modtagelses- og leveringsdato, leverandør og evt. sælger (hvis forskellig fra leverandør), modtager og evt. køber (hvis forskellig fra modtager) og økologisk status.

6.3.13 Generel erklæring

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3 og pkt. 9; Bilag III, Særlige bestemmelser, Del C, pkt. 1, 2. pind
- Økologibekendtgørelsen: § 9, stk. 4

Virksomheden skal foruden ovennævnte procedurer udfærdige en erklæring, jf. økologiforordningens Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3. Denne erklæring, der bl.a. er en erklæring om at ville informere aftagerne af økologiske fødevarer i tilfælde af overtrædelser/uregelmæssigheder, skal verificeres af fødevareregionen og skal ligeledes indgå i økologirapporten. Et eksempel på udformningen af en sådan erklæring er gengivet i bilag 3.

For importører skal erklæringen ligeledes indeholde et tilsagn fra importøren om at sørge for, at alle anlæg, som importøren vil anvende til opbevaring af produkterne, anmeldes iht. økologireglerne og omfattes af økologikontrol af et kontrolorgan eller en kontrolmyndighed, der er godkendt til at føre kontrol iht. økologiforordningen.

Foruden de forpligtelser, der følger af ovennævnte erklæring, skal virksomheden være opmærksom på, at økologiforordningens Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 9, foreskriver de forholdsregler, som virksomheden skal træffe, hvis den får *mistanke* om, at et produkt, tilberedt eller modtaget, ikke overholder økologiforordningen. Bl.a. skal virksomheden

- udskille og identificere det berørte parti,
- sørge for, at det ikke anvendes eller bringes i handelen som økologisk, så længe tvivlen ikke er tilbagevist og
- underrette egen fødevareregion.

Der skal selvsagt være visse objektive forhold der kan underbygge denne mistanke, og løse rygter eller lignende forventes ikke automatisk at udgøre en anledning til mistanke. Et eksempel på en situation, der bør give anledning til mistanke hos virksomheden, er når der opstår kendskab til analyseresultater, der måtte vise, at en af de forhandlede/håndterede økologiske fødevarer/råvarer indeholder en restkoncentration af et stof, der ikke er tilladt anvendt iht. økologilovgivningen. Der kan

eksempelvis være tale om en restkoncentration af et ikke tilladt pesticid. Fundet skal naturligvis herudover altid håndteres i overensstemmelse med den gældende fødevarelovgivning herom.

Er der tale om, at virksomheden bliver bekendt med endnu ikke verificerede fund af ikke tilladte stoffer i økologiske varer, forventes det, at virksomheden i det mindste kontrollerer dokumentationen for de pågældende varer samt den gennemførte adskillelse, rengøring samt sikring mod, at varerne forurenes (jf. afsnit 6.3.2, 6.3.4, 6.3.5, 6.3.7 og 6.3.9), samt at virksomheden dokumenterer, at denne kontrol er udført. Herudover er det op til virksomheden at foretage en vurdering af situationen. Ved mistanke om en overtrædelse, skal der ageres i overensstemmelse med ovennævnte Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 9.

Er der tale om verificerede fund af ikke tilladte stoffer, vil virksomheden som udgangspunkt skulle betragte dette som anledning til mistanke, med mindre det konkret vurderes, at der ikke er grundlag for dette.

6.4 Revision af økologirapporten

Lovgivning

- Okologibekendtgørelsen: § 9, stk. 7 og 8

Økologirapporten skal revideres hvert 3. år. I praksis vil fødevareregionen anmode virksomheden om at fremsende reviderede beskrivelser og procedurer, jf. afsnit 6.3.1-6.3.13, inden for en nærmere angiven frist. Virksomheden kan henvise til, at eksisterende beskrivelser og procedurer fortsat er opdaterede og aktuelle, hvis dette er tilfældet. Det er herefter op til fødevareregionen at vurdere, hvorvidt de eksisterende beskrivelser mv. fortsat er tilstrækkelige til at sikre en effektiv økologikontrol. I bekræftende fald vil virksomheden blive meddelt, at den eksisterende økologirapport fortsat kan anvendes.

Foruden ovennævnte revision kan fødevareregionen bede virksomheden om at revidere beskrivelser og procedurer, hvis disse i forbindelse med kontrollen har vist sig ikke at udgøre et tilstrækkeligt grundlag for kontrollen.

6.5 Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter

Lovgivning

- Økologiforordningen: Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 4
- Okologibekendtgørelsen: § 10

Virksomheder, der allerede er omfattet af økologikontrol, men som ønsker at påbegynde nye anmeldelsespligtige aktiviteter, eller som ønsker at ændre ved de procedurer og forhold, der er omhandlet i økologirapporten, skal underrette fødevareregionen om dette mindst 4 uger forinden.

Samtidig skal virksomheden fremsende reviderede beskrivelser og procedurer, jf. afsnit 6.3.1-6.3.13. De ændrede aktiviteter kan først påbegyndes, når fødevareregionen har godkendt de reviderede beskrivelser og procedurer samt udstedt en ændring af økologirapporten.

Et eksempel på en ændring, som fødevareregionen vil skulle underrettes om, og som kan medføre behov for reviderede procedurer, kunne være en virksomhed, der producerer økologiske pølser, og som ønsker at påbegynde en parallel produktion af økologiske pølser med nitrit beregnet på eksport¹²⁾. Den nye produktion vil sandsynligvis betyde, at procedurerne skal tilrettes mhp. at forhindre sammenblanding af pølser med og uden nitrit under opbevaring, forarbejdning mv.

Virksomheden kan kun forvente at kunne påbegynde de pågældende ændrede aktiviteter efter 4 uger fra fremsendelsen, såfremt fødevareregionen vurderer, at de først fremsendte beskrivelser og procedurer er tilstrækkelige. Er der behov for, at virksomheden uddyber eller ændrer procedurerne, vil der kunne gå mere end 4 uger.

Hvis de anmeldte aktiviteter ikke udføres i løbet af et år, kan der opstå tvivl om, hvorvidt de vilkår, der er fastsat i økologirapporten, stadig er aktuelle og tilstrækkelige. Økologirapporten kan derfor blive tilbagekaldt af fødevareregionen. Sker dette, skal virksomheden anmelden de pågældende aktiviteter på ny, jf. afsnit 6.2, hvis de ønskes genoptaget.

Virksomheden skal straks meddele fødevareregionen om ophør af de anmeldte aktiviteter. Ved meddelelse om ophør bortfalder økologirapporten. Er der kun tale om ophør af visse af de anmeldte aktiviteter, bortfalder de dele af økologirapporten, der vedrører de ophørte aktiviteter.

Såfremt en virksomhed overgår til en ny ejer, vil dette dels skulle opfattes som ophør af de allerede anmeldte aktiviteter, og dels vil aktiviteterne skulle genanmeldes af den nye ejer. Det vil afhænge af de nærmere omstændigheder, hvorvidt procedurer, beskrivelser m.v. i den tidligere økologirapport vil kunne genanvendes.

6.6 Detailvirksomheder der ikke skal anmeldes iht. økologireglerne

Lovgivning

- Økologiforordningen: Artikel 5
- Økologibekendtgørelsen: § 3, stk. 2, nr.3; § 16
- Fødevarereforordningen: Artikel 16

Detailvirksomheder, som ikke skal anmeldes iht. økologireglerne, dvs. detailbutikker, som ikke selv tilbereder eller importerer økologiske fødevarer, jf. afsnit 6.2.1.1, er ikke omfattet af bestemmelserne om økologikontrol, som beskrevet i afsnit 6.1-6.3. Kontrollen med detailforhandling af økologiske fødevarer i disse virksomheder sker derfor først og fremmest på baggrund af de almindelige kontrolbestemmelser i fødevarerlovgivningen.

Detailvirksomheder skal dog iht. økologibekendtgørelsen udlevere dokumentation om køb af økologiske fødevarer, når fødevareregionen/ Fødevarestyrelsen anmoder herom. Denne dokumentation er vigtig for myndighedernes stikprøvevise krydskontrol af leverandørernes bogførte salg, jf. afsnit 6.1.2.

¹²⁾ Dette vil forudsætte, at der er opnået dispensation fra Fødevarestyrelsen til brug af nitrit i pølser beregnet på et eksportland, hvor dette er ønsket – og tilladt.

Selvom virksomhederne ikke er omfattet af økologireglernes dokumentationskrav, skal de derfor, både iht. den almindelige fødevarerlovgivnings bestemmelser om, at markedsføringen ikke må være vildledende, og mhp. lejlighedsvist at kunne udlevere dokumentation på anmodning fra myndighederne, sikre sig, at de økologimærkede fødevarer er økologiske.

For alle detailvirksomheder, der forhandler økologiske fødevarer, vil det være relevant at sikre sig dokumentation fra leverandørerne, som matcher kravene i afsnit 6.3.9.1.1 (dokumentation vedrørende partiet), og evt. også kravene i afsnit 6.3.9.1.3 (dokumentation vedrørende leverandøren).

For detailvirksomheder, der sælger økologiske fødevarer i løs vægt, dvs. fødevarer, der ikke er færdigpakkede, er kravet om dokumentation for de indkøbte økologiske fødevarer naturligvis også nødvendigt mhp. at vise, at varerne der udbydes i løs vægt er økologiske. Herudover skal der ved løssalg ofte mærkes med lotnummer, jf. afsnit 3.4.

Løssalg skal i øvrigt foregå på en måde, der sikrer, at der ikke sker vildledning af forbrugeren. Dvs. det skal bl.a. sikres, at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer. Sammenblanding kan f.eks. undgås ved, at der ikke samtidig sælges samme art fødevarer uemballeret i ikke-økologisk form, eller at de økologiske fødevarer modtages med en individuel økologimærkning. Såfremt uemballerede økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra de øvrige uemballerede fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt for kunden at bestemme den økologiske fødevarer, kan dette også være en måde at sikre mod sammenblanding.

Se også afsnit 3.5.2 vedr. betingelser for skiltning med Ø-mærket i forbindelse med løssalg.

7. Ikrafttræden

Denne vejledning vil være gældende fra 1. marts 2006. Samtidig bortfalder Vejledning om økologiske fødevarer af juni 2004 samt Vejledning om økologikontrol af juni 2000.

Amn-03-2006

Økologi-anmeldelse*— anmeldelse i henhold bekendtgørelsen om økologiske fødevarer m.v.***Virksomheden:**

Navn:	Tlf.nr.:
Adresse:	Fax nr.:
Postnr.: By:	e-mail:
Kontaktperson:	Autorisationsnr.:

De påtænkte aktiviteter anføres på bagsiden.-----
Dato-----
Underskrift (anmelderen)*Fremsendes til den lokale fødevareregion.***Bemærk:**

- at virksomheden herefter vil blive kontaktet af fødevareregionen med henblik på fastsættelse af vilkårene for udførelse af de anmeldte aktiviteter. Vilkårene fastsættes i en særlig "økologirapport". Aktiviteterne kan først påbegyndes efter udarbejdelse og modtagelse af økologirapporten.
- at oplysningerne i dette skema vil blive anvendt til opretholdelse af et register over danske virksomheder omfattet af økologikontrollen. Registeret vil bl.a. blive offentliggjort på Fødevarestyrelsens hjemmeside, og endvidere blive anvendt til offentligt tilgængelige statistiske opgørelser.

Virksomheden ønsker at påbegynde følgende aktiviteter:

- Import af fødevarer fra tredjelande, der ønskes markedsført som økologiske
- Ved indførslen forventes anvendt lagre på andre adresser end adressen anført på modsatte side. En liste over disse lageradresser vedlægges

Fødevarernes art:	Tredjelandet hvorfra fødevarerne indføres direkte til Danmark:

- Tilberedning af fødevarer, der ønskes markedsført som økologiske
- Opbevaring eller markedsføring af økologiske fødevarer en gros

Fødevarernes art:	Aktiviteter:

Eventuelle bemærkninger: _____

Økologierklæring for leverede slagtedyr**Kvæg, får og geder:**

Art	Dato for påbegyndt omlægning	Antal	CKR-numre

Svin:

Skinketatoveringsnummer: _____

Art	Dato for påbegyndt omlægning	Antal	Øremærker (CHR-numre)

Fjerkræ:

Leverandørnummer: _____ Antal transportkasser: _____ Antal dyr: _____

Mærkning af transportkasser: _____

Producentoplysninger:

Bedrift/producentens navn:	Leverandør nr.:
Adresse:	CHR-nr.:
Postnr./By:	CVR-nr.:
	Autorisationsnr. meddelt af Plantedirektoratet:

Undertegnede, der er ansvarlig for ovennævnte bedrift autoriseret i henhold til bekendtgørelse nr. 244 af 2. april 2004 om økologisk jordbrugsproduktion med senere ændringer, erklærer, at de anførte dyr, der leveres fra bedriften d.d., kan forhandles som økologiske i henhold til nævnte bekendtgørelse.

Dato_____
Underskrift**FORBEHOLDT SLAGTERIET:**

Ovennævnte dyr er modtaget. Slagteriets vilkår for transport og adskillelse af økologiske slagtedyr er fulgt.

Dato_____
Modtagerens underskrift

Erklæring

jf. Økologiforordningens¹³⁾, Bilag III, Generelle bestemmelser, pkt. 3

Undertegnede erhvervsdrivende erklærer

1. at ville udføre aktiviteter omfattet af Økologiforordningens kontrolkrav i overensstemmelse med Økologiforordningens artikel 5 og 11, samt i overensstemmelse med øvrige procedurer, vilkår og beskrivelser, der fastlægges i den til enhver tid gældende Økologirapport¹⁴⁾,
2. i tilfælde af overtrædelser eller uregelmæssigheder at acceptere, at foranstaltningerne i økologiforordningens artikel 9, stk. 9, og hvis det er relevant, i artikel 10, stk. 3, anvendes, og
3. at informere køberne af produkter berørt af overtrædelser / uregelmæssigheder, jf. pkt. 2, skriftligt for at sikre, at angivelser, der henviser til den økologiske produktionsmetode, fjernes fra produktet.

Dato

Erhvervsdrivende

Verifikation:

Dato

Fødevareregion

¹³⁾ Rådets forordning Nr. 2092/91 (EØF) af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler (m. senere ændringer).

¹⁴⁾ Den erhvervsdrivendes økologirapport udstedt i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om økologiske fødevarer m.v.